

KAIRA -hanke

2008–2012

Vaikuttavuutta Kainuun
rakennetyöttömyyden purkamiseen
S10179

Topit, opit, hyvät käytännöt
ja muut juonenkäänneet

Julkaisija:
Kainuun maakunta -kuntayhtymä
PL 400
87070 KAINUU
Puh. 08 615 541
Fax. 08 6155 4260
kirjaamo@kainuu.fi

ISSN 1795-5661
D: 52

Kajaani 2012

Sisältö

Johdanto	4
KAIRA -hanke alkaa 2008	6
Lakisääteiset kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmät	10
Saako työtön sairastaa -kampanja	10
Simpukkamalli	13
Yritysyhteistyö ja työnantajakansio	15
Kuntouttava työtoiminta	18
Vuosi 2009	20
Välityömarkkinatapaamiset	20
Ammatillinen kuntoutus	21
Yritysyhteistyötapaamiset	21
Vuosi 2010	23
Jatkohankkeen suunnittelua	24
Yhdistystyöllistämisen kehittäminen	26
Sosiaalinen luototus	26
Kooste nuorten kanssa toimiville tahoille tehdystä kyselystä	27
Kysely Kainuun kuntoutuksen asiakastyöryhmän tilasta	28
Vuosi 2011	30
Sosiaalisen vahvistamisen ohjelma ja ohjelman ohjausryhmä	30
Yhdistystyöllistäminen jatkuu	31
Työllisyysfoorumi	31
Nuorten työllistymistä edistävien toimijoiden kartoitus	32
Mun reitti -valmentajakoulutukset	35
Ohjaaja- ja valmentajaverkoston perustaminen	35
KAIRA -hankkeen ulkoinen arviointi	38
Vuosi 2012	41
Työpankkikokeilu	41
Ratkaisukeskeisyys ja asiakaslähtöisyys ohjauksessa -koulutus	42
Nuorisotyöfoorumi	42
Kajaani ja Kuhmo työllisyydenhoidon kuntakokeiluun	43
500 pv työttömänä työnhakijana -info	45
Kolmas työllisyysfoorumi	45
Hanke ei toimi tyhjiössä	47
Topit, opit ja hyvät käytännöt	50

Johdanto

KAIRA -hankkeella on haettu vaikuttavuutta Kainuun rakennetyöttömyyden purkamiseen. Hankkeessa on kehitetty mallia alueen työllisyydenhoidolle, työllisyyden edistämiselle ja yhteistyölle. Hanke on keskittynyt työllisyydenhoidon rakenteisiin, sekä toimijoiden välisen yhteistyön kehittämiseen.

KAIRA -hanketta edelsi esiselvityshanke. Esiselvityksessä selvitettiin Kainuun rakenteellisen työttömyyden alentamiseen pyrkivää julkisen sektorin silloista toimintaa ja välityömarkkinoiden tilannetta.

Selvityksessä todettiin, että välityömarkkinat olivat laajat ja pirstaleiset ja ne toimivat sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevat työttömät tarvitsivat enemmän henkilökohtaista ohjausta ja pitkiä katkeamattomia asiakasprosesseja.

Selvityksen mukaan osa työttömistä sopeutui tukityöjaksojen ja työttömyyden vuorotteluun, eikä tavoitellut välityömarkkinoilta avoimille työmarkkinoille siirtymistä. Selvityksessä tuotiin esille, että on myös työttömiä, joiden fyysinen, psyykinen tai sosiaalinen työkyky oli alentunut, joille oli tehtävä työkyvyn arviointi ja ohjattava ammatilliseen kuntoutukseen tai mahdollisesti eläkemahdollisuuksien selvittelyyn. Heidän löytämisekseen, ja uusien henkilöiden pitkäaikaistyöttömyyteen siirtymisen ehkäisemiseksi, tarvittiin työttömille järjestettävää työterveydenhuoltoa.

Kainuun työvoiman palvelukeskuksen ja kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmien merkitystä pidettiin keskeisenä. Ammatillisen kuntoutuksen kenttä koettiin kuitenkin hajanaiseksi. Kuntouttavan työtoiminnan paikkoja oli riittämättömästi kysyntään nähden. Paikkojen luomiseksi tarvittiin kuntouttavasta työtoiminnasta tiedottamista, uusien ohjaajia palkkaamista ja ohjeistuksen yhtenäistämistä.

Pitkäaikaistyöttömien työllistämisen painopisteen suuntaaminen avoimille työmarkkinoille edellytti selvityksen mukaan laajan yritysverkoston luomista ja jatkuvaa yhteistyötä. Myös muita tahoja, kuten lääkäreitä, kansanterveyshoita-jia ja työvalmentajia, olisi koulutettava ottamaan työttömät erityisesti huomioon työssään.

KAIRA -hankkeen elämäнкааri on ollut vauhdikas ja värikäs. Tehtäväkenttä on ollut laaja-alainen, monisyinen ja monitasoisen. Tehtäväkentän erilaiset reu-

naehdot, puitteet, rajoitteet ja säädökset ovat tuoneet kehittämisen tehtävään runsaasti mielenkiintoisia haasteita. Kehittämisen kohteena ovat olleet useiden kymmenien eri organisaatioiden toiminta niin julkiselta, yksityiseltä kuin 3. sektorilta, sekä niin työntekijä-, virkailija-, päätöksenteko- kuin vapaaehtoisuustyön tasoilta.

KAIRA -hankkeessa on koottu toimijoita yhteistyöhön ja käynnistetty kehittämistyötä. Tavoitteena on ollut muutoksen aikaansaaminen niin viranomaisorganisaatioiden kuin välityömarkkinatoimijoidenkin asenteissa, toimintakulttuureissa ja -ympäristöissä. Siksi KAIRA -hankkeen toimijoita on kutsuttu myös "muutosagenteiksi".

Tähän julkaisuun on pyritty kokoamaan tapahtumia hankkeen elämäntaakan varrelta kutakuinkin kronologisessa järjestyksessä. Kaikkea tapahtunutta ei pysty yhdessä koosteessa ilmaisemaan, eikä kaikkea ole tässäkin yritetty muistiin kirjoittaa. Toivottavasti olemme kuitenkin saaneet ylös oleellisen KAIRA -hankkeen matkan varrelta. Kokoajina olleet henkilöt eivät kukaan ole "alkuperäisiä" hankkeen toimijoita. Historian kokoaminen on ollut erittäin mielenkiintoista, ja sen myötä käsitys KAIRA -hankkeesta tehdystä työstä on vahvistunut myös meille "jälkeen tulleille" kairalaisille.

Suomussalmella marraskuussa 2012

Jaana Huovinen
Projektipäällikkö
20.6.2011–31.12.2012

KAIRA -hanke alkaa 2008

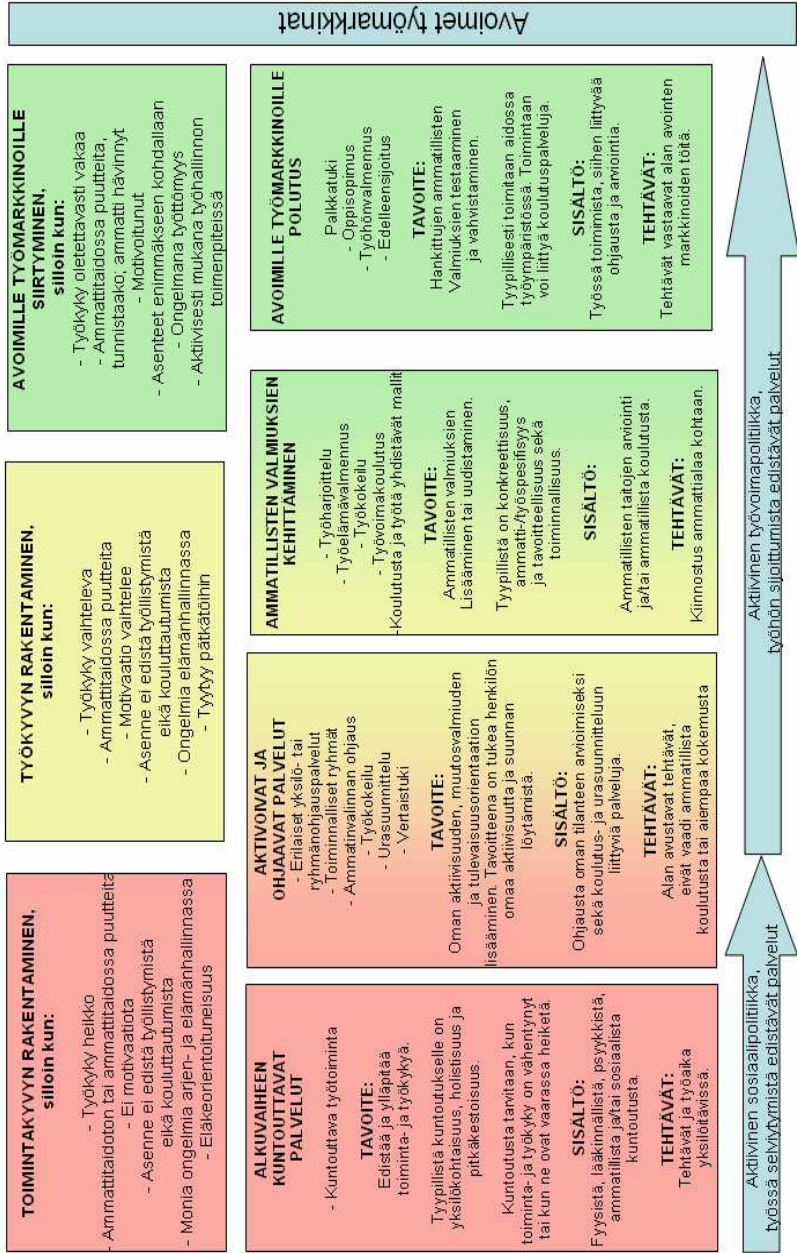
Päivi Ahola-Anttonen aloitti työskentelyn hankkeen projektipäällikkönä maaliskuussa 2008. Huhtikuussa työnsä aloittivat koordinaattorit Maarit Nurmi ja Anne Huotari sekä sihteeri Outi Komulainen (o.s. Tiri). Hanketiimiin koottiin monenlaista osaamista, mitä **rakennetyöttömyyden monimutkaisen ongelmavyöhyd**in käsittelyssä väistämättä tarvittiin. Maarit Nurmen erityisosaamisalueena oli soite-kuntoutus ja Anne Huotarin erityisalueena koulutus ja työnantajayhteistyö. Alkuvaiheessa toiminnan painopisteitä olivat ammatillinen kuntoutus sekä työnantajayhteistyön kehittäminen.

Hankkeen alkuvaiheessa **lähdettiin tietoisesti avaamaan työttömyyden ja työttömien ihmisten monimuotoisuutta**, jotta tietoa voitaisiin välittää alueen toimijoille. Aluksi lähdettiin luomaan Veli-Matti Poutasen tutkimukseen pohjautuvaa asiakkaiden profilointikaaviota. Asiakkaiden profiloinnilla asiakaskunnan kirjo konkretisoitui ja tiedon vieminen toimijoille myöhemmin onnistui. Lapin ELY:n Suunto -projektissa oli päädytty samankaltaiseen profilointimalliin, mikä tuki käsitystä profilointimallin (s. 7) todenperäisyydestä.

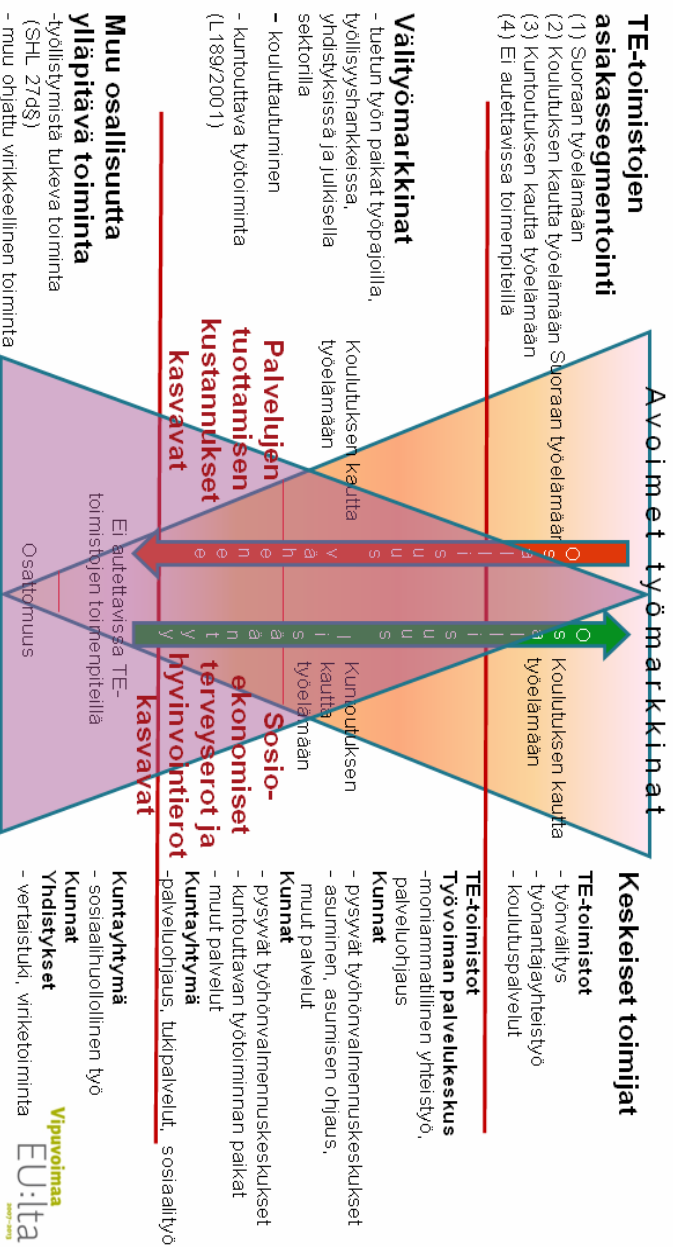
Huhti-toukokuussa toteutettiin **laaja kuntakierros**, sekä tavattiin mahdollisimman paljon keskeisiä kuntien ja TE-toimistojen ihmisiä. Tapaamisissa haluttiin esitellä hanketta toimijoille sekä **kartoittaa kuntien palveluja**. Palvelutarjonnan kartoitus jatkui vielä 2009–2010. Kuntakäyntejä tehtiin keväällä 2008 kaikkiaan 18. Tapaamisilla oli tärkeä tehtävä saada **alueiden toimijat saman pöydän ääreen ja yhteistyöhön**. Joillakin paikkakunnilla osa toimijoista tapasi toisiaan ensimmäistä kertaa.

Työnhakija-asiakkaiden profiloituminen välityömarkkinoiden palveluihin

RAKENNETYÖTTÖMYYDEN VÄHENTÄMINEN JA EHKÄISEMINEN KAINUUSSA

Päivi Ahoie-Anttonen
KAIRA-hanke (S10179)

Hanketapaaminen 2008

Hanketapaaminen 2008

Lakisääteiset kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmät

Lakisääteiset kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmät aloittivat toimintansa, mutta myöhemmin, vuonna 2010, tehdyn kyselyn mukaan ryhmien toiminta ei ollut Kainuussa täysin onnistunutta. Tarvetta ryhmille oli, mutta ne eivät olleet organisoituneet tarkoituksenmukaisella tavalla. Todettiin myös, ettei lääkärikunnassa ollut riittävää osaamista työttömien henkilöiden työ- ja toimintakykyarvioiden tekemiseen. Kairan toimesta pyrittiin järjestämään koulutusta tai hankkimaan konsultaatioapua arviointitilanteen parantamiseksi. Koulutus/konsultaatioapu ei kuitenkaan toteutunut liian korkeina pidettyjen kustannusten vuoksi.

Saako työtön sairastaa -kampanja

Saako työtön sairastaa -kampanja toteutettiin, kun kaikilla paikkakunnilla oli havaittu asiakkaita, joiden olisi kuulunut olla sairauslomalla työttömyyden sijaan, tai jotka olivat työttömiä työnhakijoita, vaikka heidän työ- ja toimintakykynsä oli riittämätön työllistymiseen. Kampanjan tarve todettiin jo esiselitysvaiheessa. Havaittiin, että lääkärit eivät kirjoittaneet sairauslomia työttömille. Työttömät puolestaan pelkäsivät sairausloman ja sairauspäivärahan hakemisen tuovan pitkän katkoksen toimeentuloon ja taloudellisia menetyksiä, mutta Kela lupasi käsitellä asiat sujuvasti katkojen välttämiseksi. Ongelmaksi koettiin se, että näin ei potilaskertomuksiin tullut merkintöjä sairauslomista, mikä vaikeutti pääsyä kuntoutukseen tai eläkeselvittelyyn. Sairauslomien osalta oli ongelmallista työttömän kannalta myös se, että kuntoutukseen ei päässyt ilman dokumentoituja sairauksia.

Todettiin, että oikeaa tietoa ei ollut asiakkailta eikä viranomaisilla. Onkin tärkeää, että työkyvytön työtön henkilö asioi oikeassa paikassa, jotta hän turvaa itselleen kuuluvat palvelut ja etuudet. Työttömän henkilön mahdollisuudet päästä työelämäänsä paranevat, kun työllistymistä estävät terveydelliset rajoitteet saadaan hoidettua tai pienennettyä.

Saako työtön sairastaa -kampanjaa käytiin esittelemässä eri puolilla Kainuuta. Hankkeesta on kyselty muuallakin, tietoa on jaettu ja viety ympäri Suomea. Kampanja on kokonaisuutena hyvä käytäntö tilaisuuksineen ja materiaaleineen. Kampanjan myötä ammattihenkilöstölle meni tietoa ja terveydenhuolto- ja sosiaalitoimen työntekijöille annettiin toimintaohjeita.

TYÖTÖN vai SAIRAS?

Sairauslomaa kannattaa hakea myös työttömänä

HAEN

Toimeentuloni ei heikkene (katso kääntöpuolelle).

Sairauspäivärahapäätöksen saaminen Kelasta kestää noin 13 päivää. Päätöstä odotellessa minulla on oikeus saada työttömyysturvaa.

Mahdollisuuteni päästä kuntoutukseen paranevat.

Mahdollisuuteni päästä työkyvyttömyyseläkkeelle voivat parantua.

Sairausloma-aika ei kuluta työttömyyskassan maksamaa ansiopäivärahaa.

EN HAE

Voin menettää työttömyysturvani määräjäksi (saada karenssin), jos en voi ortaa työtä vastaan.

Voin jäädä ilman minulle kuuluvia palveluja ja etuuksia.

Mahdollisuuteni päästä kuntoutukseen heikkenevät.

Työkyvyttömyyteni jää selvittämättä.

MITEN HAEN?

Menen lääkäriin. Pyydän sairauslomatodistuksen.

Vien todistuksen Kelan toimistoon. Pyydän siitä kopion. Täytän sairauspäivärahahakemuksen joko internetissä tai Kelan toimistossa.

Ilmoitan työvoimatoimistoon, että olen sairas. Pidän työnhaun voimassa päätöstä odotellessa.

Lisää tietoa Kelan toimistosta tai osoitteesta www.kela.fi

Saako työtön sairastaa -kampanjajulistein 1. sivu

	TYÖTTÖMYYSETUUS	SAIRAUSPÄIVÄRAHA
	Työttömyysetuus maksetaan 5 päivältä viikossa.	Sairauspäiväraha maksetaan 6 päivältä viikossa.
Esimerkki 1 Matti on perheeton. Hän on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä kolme vuotta ja saanut työmarkkinatukea.	Matin työmarkkinatuki on nyt 24,51 €/päivä. Kuukausitulo on $21,5 \times 24,51 \text{ €} = 526,97 \text{ €}$.	Sairauspäiväraha lasketaan 86% 24,51 eurosta = 21,08€/päivä. Kuukausitulo on $25 \times 21,08 \text{ €} = 527 \text{ €}$
Esimerkki 2 Maijaalla on kolme lasta. Hän on ollut yhtäjaksoisesti työttömänä kolme vuotta ja saanut työmarkkinatukea.	Maijan työmarkkinatuki on nyt 33,30 €/päivä. Kuukausitulo on $21,5 \times 33,30 \text{ €} = 715,95 \text{ €}$.	Sairauspäiväraha lasketaan 86% 33,30 eurosta = 28,64 €/päivä. Kuukausitulo on $25 \times 28,64 \text{ €} = 716 \text{ €}$
Esimerkki 3 Esko oli kaksi vuotta sitten työssä, jossa hänen kuukausipalkkansa oli 1400 € ja vuositu-lonsa 16800 €.	Eskon ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha on nyt 41,48 €/päivä. Kuukausitulo on 891,82 €.	Sairauspäiväraha lasketaan $0,7 \times 16800 \text{ €} : 300 = 39,20 \text{ €/päivä}$. Kuukausitulo on $25 \times 39,20 \text{ €} = 980 \text{ €}$ (Työttömyyspäivärahasta laskettuna sairaus-päiväraha jäisi pienemmäksi: 86% 41,48 eurosta = 35,67.) Kuukausitulo $25 \times 35,67 \text{ €} = 891,75 \text{ €}$ (Päätös tehdään vuositulosta, koska päiväraha on silloin korkeampi.)

Esimerkit on laskettu vuoden 2008 tiedoilla.

Voit itse laskea sairauspäivärahasi laskurilla, joka löytyy linkistä:

<http://asiakas.kela.fi>

KAIRA-hanke

S 10179

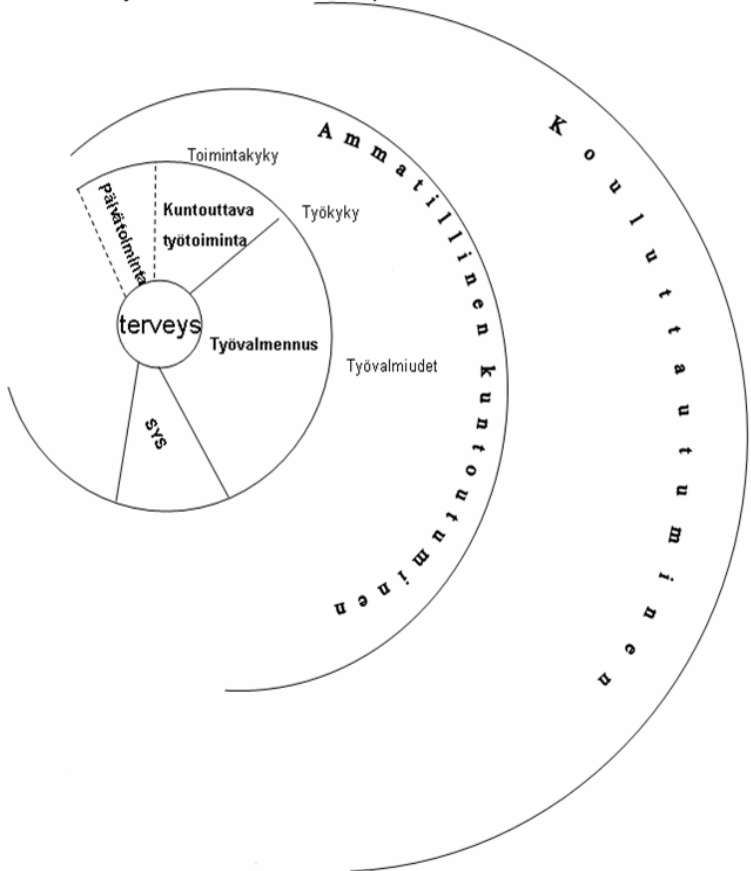
– vaikuttavuutta Kainuun rakennetyöttömyyden purkamiseen

Saako työtön sairastaa -kampanjajulistein 2. sivu

Simpukkamalli

Heti hankkeen alussa alkoi kehittyä kuva, ns. simpukkamalli, työttömien työnhakija-asiakkaiden palvelutarpeista. Malli muotoutui nykyiselleen vuonna 2010 ja on nykyiseltä nimeltään: 'Polku työttömyydestä työmarkkinoille'.

Välityömarkkinoiden simpukkamalli

Välityömarkkinoiden simpukkamalli on kehys, joka jäsentää asiakkaan etenemisprosessia auttaen asiakastyötä tekeviä määrittämään asiakkaan paikan polulla, sekä prosessin vaiheen mukaiset tarvittavat tukitoimenpiteet. Asiakas sijoittuu tiettyyn, senhetkisen työkykynsä määrittämään kohtaan simpukan sisällä, ja toimijoiden tehtävänä on tarjota tukea, joka auttaa asiakasta kohenemaan työ- ja toimintakykyään ja mahdollistaa asiakkaan siirtymisen eteenpäin välityömarkkinoilla. Ihannetapauksessa asiakas etenee sujuvasti välityömarkkinoilla eri vaiheiden kautta työttömyydestä avoimille työmarkkinoille, moniammatillisen verkoston rakentaessa yhteistyössä asiakkaan toiminta- ja työkykyä ja tukiessa asiakasta systemaattisesti ammattimaisella otteella.

Simpukkamallin ytimessä on terveys, joka muodostaa asiakkaan työ- ja toimintakyvyn perustan kaikilla simpukan sektoreilla. Simpukan seuraavasta kerroksesta löytyvät työnhakija-asiakkaan kunkin hetken terveydentilan ja työkyvyn määrittämät sijoittumismahdollisuudet työmarkkinoilla. Simpukan sisältä ulospäin siirryttäessä asiakkaan työ- ja toimintakyky kohenee ammatillisen kuntoutumisen edistyessä. Kouluttautuminen ja oppiminen lisäävät koko kuntoutumisprosessin ajan asiakkaan työelämätaitoja ja -valmiuksia. Kouluttautumisen ei tarvitse olla välttämättä tutkintoon johtavaa tai ammatillista koulutusta, vaan asiakkaan koko toimintaympäristö nähdään mallissa elämänhallintaa ja työelämäkvalifikaatioita kohentavana oppimisympäristönä.

Kunkin työnhakija-asiakkaan tilanne on yksilöllinen ja kuntoutuspolku ja sen pituus erilainen. Sosiaalipalveluksi luokiteltu kuntouttava työtoiminta on hyvä alkupiste asiakkaan työllistymispolulle, jos asiakkaan työ- ja toimintakyvyn tasosta ei ole varmaa tietoa.

Mallin avulla kuvattiin myös niitä palveluja, joita jokaisella paikkakunnalla tulee olla saatavilla palvelutarpeen alusta loppuun saakka. Hyvin pian koko alueen palveluja kartoitettaessa selvisi, että työhönvalmennuspalvelut eivät toimineet alueella asiakkaita aidosti työelämään edistävällä tavalla. Puheissa ja suunnitelmissa asia nousi esiin, mutta toteutus ei vastannut tarpeita. Myös käsitteistön sekavuus niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin oli ongelma.

Kuvio osoittaa myös, että on asiakkaita, joille olisi tarpeen kehittää osallisuutta ja toimintakykyä ylläpitäviä palveluja, kuten ohjattua ja virikkeellistä päivätoimintaa.

Työnantajayhteistyö prosessina:

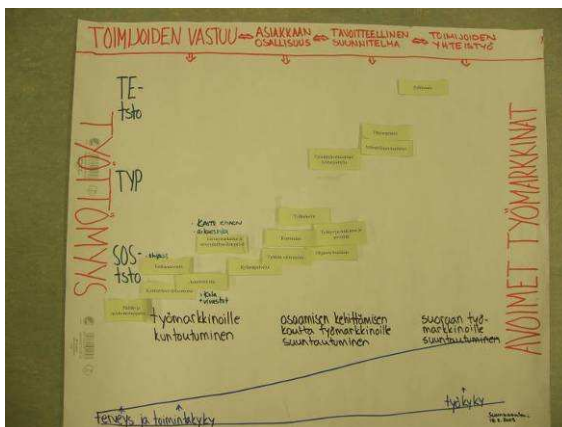
Yrittäjien rekrytointikynnystä haluttiin madaltaa, mikä edellytti faktojen esittämistä, sekä mm. huonojen kokemusten aiheuttamien ennakkoluulojen murtamista. Yrittäjille toimitettava materiaali eli työnantajakansio käytettiin tarkastettavana sekä ELY-keskuksessa että TE-toimistossa. Yrittäjille, kuten muillekin toimijoille, haluttiin valottaa työttömyyden ja työttömien moninaisuutta. Muutamien kokemusten perusteella yrittäjien aamukahvitilaisuuksiin tms. osallistuminen ei näyttänyt tuloksekkaalle hankkeen kannalta. Vaikuttavuuden kannalta henkilökohtaiset käynnit ja keskustelut koettiin hyväksi keinoksi, jolla yrittäjä voitiin aidosti saada paneutumaan asiaan. Suurelta osin työnantajat pitivät käyntejä tarpeellisina.

Työnantajakansiota on pidetty laajemminkin hyvänä käytäntönä ja se on herättänyt kiinnostusta eri puolilla Suomea. Työnantajakansion juurruttaminen ja päivittäminen hankkeen päättymisen jälkeen on valitettavasti vaikeaa, koska tahoa, joka sen ottaisi hoitaakseen, ei ole.

KAIRA -hankkeen alkuaikoina koettiin, että ELYn olisi ollut suotavaa tiedottaa myös TE-toimistoille hankkeelle antamista ohjeista. KAIRA järjesti tapaamisia yhteistyön kehittämiseksi (10 kpl), mutta yhteistyön tiivistäminen ei edistynyt toivotulla tavalla. Hankkeen henkilöstö piti alusta saakka KAIRA -hankkeen roolina toimia maaperän muokkaajana ja toimintojen käynnistäjänä. Hankkeen loppuvaiheessa voidaan todeta, että KAIRAn ja TE-toimiston yhteistyö työnantajayhteistyön osalta olisi voinut olla alusta saakka tiiviimpää.

Yritysyhteistyöseminaari 26.11.2009

Toimintakentän hahmottelua

Kuntouttava työtoiminta

Syysy 2008 käytettiin pitkälti kuntouttavan työtoiminnan suunnitteluun ja "lobbaamiseen". **Kuntouttavan työtoiminnan suunnittelu** vei aiottua enemmän aikaa ja resursseja. Suunnittelu vaati valtavasti erilaisten laskelmien tekemistä eri tahoille. Ratkaisevaa toiminnan tarpeellisuuden todentamisen kannalta oli kuntien työmarkkinatukimaksulistojen antama näyttö siitä, että passiivisten työmarkkinatukien aktivoiminen työttömyyden hoitoon on mahdollista ja tehokasta. Perustelut oli rakennettava yksinkertaisiksi ja suoraviivaisiksi, jotta viesti saatiin perille päättäjille. Laskelmien avulla todennettiin, että passiivinen työtön maksaa enemmän kuin aktivoitu. Lisäksi avattiin kerrannaisvaikutuksia.

Kuntouttavan työtoiminnan kehittämishankkeen käynnistämiseen liittyvät päätökset tehtiin kunnissa marras-joulukuun aikana 2008. Vaikka päättäjille toiminnan tärkeyttä perusteltiin taloudellisesta näkökulmasta, koko ajan sekä kehittämishanketta suunniteltaessa että sitä toteutettaessa perusperiaatteena ja päämääränä on ollut toiminnan sisällön ja laadun kehittäminen asiakaslähtöisesti.

Vuonna 2008 ryhdyttiin kehittämään myös välityömarkkinoilla toimivien hankkeiden välistä yhteistyötä.

KENEN KANSSA TEET YHTEISTYÖTÄ?

TYP	Hanslankarit	Tähti-klubi	Nikkarihalli	KuTy	Työttömien yhd.	Suomut	Tousi	Työn iloa
TE-työ Sos.työ								
Hanslankarit								
Tähti-Klubi								
Nikkarihalli (Niina)		X		X	X	X		X
KuTy	(X)	→	X		X	X	→	X
Työttömien yhd.	X		X	X		X		
Suomut		X	X	X	X		X	X
Tousi								
yrittäjät								
Työn iloa	X		X	X		X		
Ritva								

Suomussalmi 15.5.2008

Välityömarkkinatapaamisen tuotosta Suomussalmelta

Vuosi 2009

Keväällä 2009 kokoontui KAIRAn aloitteesta hankkeiden työntekijöistä koostuva päihdetyöryhmä (hanke-päty). Päihdepalvelut eivät toimineet Kainuussa riittävästi, eivätkä päihdepalvelut olleet työttömien saatavilla. Hanke-päty teki useita päihdetyön kehittämiseen liittyviä esityksiä koskien mm. katkaisuhuitoa. Kuitenkin juuri päihteet ovat vakava työllistymisen este ja tämä oli hankkeiden yhteinen huoli. Hanke-pätyn työskentely päättyi, koska Tervein mielin Kainuussa -hankkeen tavoitteena oli juuri kyseessä olevien asioiden edistäminen.

Välityömarkkinatapaamiset

Huhtikuussa 2009 alettiin kehittää toden teolla **välityömarkkinoita kunnittain**. Kajaanissa järjestettiin Ulos karusellista – Kohti toimivampia välityömarkkinoita -seminaari, jonka jälkeen kierrettiin välityömarkkinat kunnittain. Tapaamisissa työkaluna käytettiin mm. asiakkaiden profilointikaaviota ja simpukkamallia. Tärkeintä oli koota kaikki paikalliset toimijat saman pöydän äärelle pohtimaan yhteisiä asioita. Tavoitteena oli verkostoituminen ja asiakkaiden saumattomien palveluketjujen mahdollistaminen, sekä toiminnan kehittäminen yhteistyössä viranomaisten, sote-tukipalvelujen, hankkeitten ja järjestöjen kanssa. Eri toimijoiden väliset välityömarkkinatapaamiset havaittiin hyväksi käytännöksi. Paikoitellen toiminta onkin myöhemmin vakiintunut paikallisten

toimijoiden järjestämäksi. Vaalasta käytäntö laajeni koko Oulunkaaren kuntayhtymän alueelle.

Ammatillinen kuntoutus

Ammatillinen kuntoutus oli noussut puheisiin 2008 ja keväällä 2009 KAIRAssa panostettiin siihen suuresti. Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin ja eläkeselvittelyn työryhmä kokoontui Kajaanissa vuoteen 2011 saakka, jolloin työkykyarvioinnin edistämisen päävastuu siirtyi Kainuulainen työ- ja terveyskunnan toimintamalli -hankkeelle (KaiTo) sen jatkohankkeen myötä. Kokonaisuuden oli todettu olevan liian suuri KAIRAn työstettäväksi. Ongelmissa oli kyse myös valtakunnan tasolla selvitettävistä asioista, joita ei voi paikallisesti ratkaista. Työ- ja toimintakykyjen arvioinnit ja eläkeselvittelyt siirtyivät siis KaiTo -hankkeeseen.

Työkyvyttömiä työnhakijoiden tilanteen ja eläkeratkaisujen selvittäminen on edelleen auki ja eläkesuma purkamatta vielä marraskuussa 2012. KAIRAn aikaansaannokseksi voidaan lukea se, että kaksi lääkäriä sitoutui tekemään oman työn ohella arviointeja jonojen purkamiseksi. Ilmeisesti tämä ei ole kuitenkaan käytännössä toteutunut. Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmien aktiivointi lähti KAIRAn tekemän kyselyn jälkeen liikkeelle. Ryhmien toiminta on kuitenkin ollut tarpeeseen nähden hyvin pienimuotoista.

Yritysyhteistyötapaamiset

Sekä keväällä että kesällä 2009 toteutettiin **yritysyhteistyötapaaminen**. Tapaamisilla pyrittiin mm. muokkaamaan asenteita yrittäjien keskuudessa. Tapaamisiin kutsuttiin sosiaalisesta yritystoiminnasta kiinnostuneita toimijoita. De minimis -asetus tuli vuoden 2010 puolella, mikä kuihdutti monen tahon toimintaa ja sosiaalinen yrittäjyys jäi taka-alalle.

Hanketapaamisissa keskusteltiin kainuulaisten yhdistysten, sosiaalisten yritysten ja hankkeiden vastuullisten toimijoiden ehdotuksesta laatia vetoamus De minimis -asetusta vastaan. Vetoamuksen kirjoittamiseen osallistui iso joukko kainuulaisia toimijoita.

Vetoomusta käsiteltiin silloisen työministeri Anni Sinnemäen tapaamisessa 1.10.2009, ja vastaus oli seuraavanlainen:

"Päivi Kerminen (TEM) kertoi puheenvuorossaan, että EU:n valtiontukisäännösten vaikuttavuus ei tule olemaan niin suurta, kuin on pelätty. Suomessa yritys ja yhdistys katsotaan erilaisiksi instituutioiksi riippumatta siitä, onko pääasiallinen toiminta elinkeinon harjoittamista vai ei. Tarkoituksena ei ole "rokottaa" yhdistyksiä tällä lainsäädännöllä. Tavoitteena on, että mitä vaikeammassa työmarkkina-asemassa kohdehenkilöt ovat, sitä suuremmat avustukset olisi mahdollista saada heidän palkkaamiseksi. De minimiksen soveltamisen ulkopuolelle jäisi Kermisen mukaan esim. suppealla joukolla tehty ruokala-toiminta, koska se ei olisi elinkeinonharjoittamista. Kierrättäminen olisi myös kokonaan de minimiksen soveltamisen ulkopuolella, mutta pitopalvelun pitäminen on selkeä rajatapaus ja voidaan laskea elinkeinotoiminnaksi. Tässä tapauksessa pitopalvelu tulisi eriyttää kirjanpidollisesti omaksi osioksi. Yhdistysten yleishyödyllisyyskriteeri sen sijaan ei ole merkittävää EU:n lainsäädännön näkökulmasta. Työllisyyspoliittinen avustus ei tule de minimiksen piiriin. Lakiesitys on kirjoitettu valmiiksi ja siitä todettiin että laki on mikä on, mutta annettava asetus määrittää tarkemmin käytännön."

Muita vuonna 2009 järjestettyjä tilaisuuksia mm:

- Sosiaalinen yritys työllistäjänä ja palvelujen tuottajana -seminaari (18.2)
- Hanketapaaminen Hyrynsalmella (11.3.)
- Ulos karusellista – Kohti toimivampia välityömarkkinoita -seminaari (1.4)
- Ammatillinen kuntoutus – Voimaa työvoimaan -seminaari (24.4)
- Asunnottomuus ja asumisen ohjaus -keskustelu- ja kehittämistilaisuus (31.8)
- Hanketapaaminen Paltamossa (9.9.)
- Virtaa verkostoihin -seminaari (9.10)

Asunnottomuus ja asumisen ohjaus -tilaisuuden jälkeen käynnistettiin työryhmä. Olli-Pekka Vilenius teki asunnottomuudesta Kainuussa raportin, jonka julkaisijana on Kainuun maakunta -kuntayhtymä. Kainuulainen asunnottomuus keväällä 2010 -raportissa esitetään arvio Kainuun kunnissa olevien asunnottomien lukumääristä, sekä kuvataan toimijoiden vaikeimmiksi kokemia ongelmia asumiseen liittyen.

Vuosi 2010

Vuoden 2010 alusta Maarit Nurmi siirtyi KAIRasta kuntouttavan työtoiminnan hankkeen projektipäälliköksi. Uudeksi koordinaattoriksi palkattiin Elsa Kilpeläinen. Kuntouttavan työtoiminnan hankkeen käynnistyttyä KAIRAn panosta sosiaali- ja terveystieteiden asioihin voitiin selvästi vähentää. Alkuvuodesta myös Anne Huotari siirtyi Kainuun ELY-keskukseen esr-koordinaattoriksi. Toiseksi uudeksi koordinaattoriksi valittiin Riitta Kaskela. Outi Komulaisen päätoiminen työpiste siirtyi Kajaanista Kuhmoon.

Riitta Kaskela ja Elsa Kilpeläinen jatkoivat **työnantajakäyntien tekemistä** ja työnantajakansion avulla tiedottamista. Riitta työskenteli Ylä-Kainuussa ja Elsa Länsi-Kainuussa. Rakennetyöttömyyden kuukausittaisen tilaston ylläpitoa ja Kelan listojen seuraamista jatkettiin.

Toiminta hankkeessa oli tässä vaiheessa erittäin vauhdikasta. Edellisenä vuonna oli tehty kaikissa Kainuun kunnissa kysely kuntien tarjoamasta tuesta yhdistyksille. Kyselyn tuloksena laaditut kuntakohtaiset taulukot esiteltiin kuntien välityömarkkinatilaisuuksissa. Kunnissa toimivista yhdistyksistä kysyttiin, minkä verran he pystyisivät tarjoamaan palkkatukityöpaikkoja, jos rahoitusta tarjottaisiin työnohjaukseen.

Välityömarkkinatoimijoiden tapaamiset käynnistyivät kevään 2010 aikana kaikissa kunnissa. Kevät oli pitkälti **yhdistystyöllistämisen** ja välityömarkkinatoimijoiden tapaamisten järjestämistä. Lisäksi tehtiin paljon työnantajakäyntejä. Kuhmon Työsilan kanssa tehtiin aktiivista yhteistyötä edelleensijoittamisprosessin kehittämiseksi. Käytännön suunnitteluun annettiin paljon apua KAIRAn taholta.

Kuva Kainuun maakunta -kuntayhtymän hankkeiden keväällä 2010 järjestämästä tilaisuudesta

Jatkohankkeen suunnittelua

Loppukesästä valmisteluun otettiin **jatkohankkeen suunnittelu**, ja lokakuun alussa tuli myönteinen päätös jatkohankkeelle. Jatkohankesuunnitelmassa mainitaan, että hankkeen ohjausryhmän kokouksissa esitettiin toiveita jatkohankkeen tavoitteiksi. Esiin nousseet kehittämistarpeet huomioitiin jatkohankesuunnitelmassa. Lisätietoa tavoitteiden laatimisen pohjaksi hankittiin tehdyillä yli 150 työnantajakäynnillä, sekä Savonia -ammattikorkeakoulussa 2009 valmistuneesta Palkkatuella työhön -opinnäytetyöstä, jossa tutkittiin hankkeen toimeksiannosta yrittäjien ja työntekijöiden kokemuksia. Hankevalmistelussa huomioitiin TEM:n valtakunnallisen Välityömarkkinat -kehittämishankkeen ja sen välityömarkkinaverkoston työskentelysuunnat, sekä Selko – puhevammaisen henkilön työhön paluun esteiden poistaminen -hankkeen tutkimusosion selvitystyö ja nousseet koulutustarpeet. Toimijoiden keskinäisessä yhteistyössä nähtiin edelleen paljon kehitettävää.

Jatkohankkeen tavoitteeksi määriteltiin seuraavia asioita:

- nuorten (alle 29-v.) kanssa toimivien tahojen yhteistyön tehostaminen nuorten työllistymisen edistämiseksi
- yritysten työllistämiskynnyksen madaltaminen ja työsuhteen jatkumisen edistäminen palkkatuen jälkeen
- yhteiskunnallisen ja sosiaalisen yrittäjyyden edistäminen
- yhdistysten työllistämistoiminnan kehittäminen ammattimaisemmaksi
- rakennetyöttömyyden vähentämiseen vaikuttavien toimenpiteiden paikallistaminen ja juurruttaminen vallitseviin palvelujärjestelmiin
- maakunnallisen yhteistyön kehittäminen pysyväksi toiminnaksi heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden palvelujen kehittämiseksi ja työvoiman saatavuuden turvaamiseksi.

Jatkohankkeen tuloksena tavoiteltaisiin yhteistä ymmärrystä siitä, mitkä ovat rakennetyöttömyyden vähentämiseen tehokkaimmin vaikuttavat toimenpiteet. Nämä toimenpiteet jäisivät elämään palvelujärjestelmiin hankkeen jälkeen. Hankkeen jälkeen Kainuun välityömarkkinat toimisivat yhtenäisenä kokonai-

suutena, jossa eri toimijoiden verkostot kehittyvät itsenäisesti. Alle 29-vuotiaiden ammattikouluttautumattomien ja työttömien nuorten määrä vähenyisi toimijoiden yhteistyön tuloksena. Palvelujärjestelmän ulkopuolelle jäisi vähemmän nuoria henkilöitä. Keskeisillä toimijoilla olisi valmiudet käyttää edelleensijoittamista, työhönvalmennusta ja yritykseen työllistyneiden seurantatapaamisia avoimille työmarkkinoille siirtymisen tukena ja varmistamassa työsuhteen jatkumista palkkatuen päättymisen jälkeen. Yhteiskunnallinen ja sosiaalinen yrittäjyys tulisi Kainuun toimijoille tutummiksi, ja kynnys käynnistää ko. yhteiskuntavastuullista yrittäjyyttä madaltuisi. Yhdistysten valmiudet toimia työnantajana parantuisivat. Kainuun joka kunnassa olisi yhdistyksiä, joissa ymmärrettäisiin työvalmennuksen merkitys ja tuettaisiin työntekijöitä avoimille työmarkkinoille siirtymiseksi. Maakunnallinen yhteistyö heikossa työmarkkina-tilanteessa olevien henkilöiden palveluiden kehittämiseksi ja työvoiman saataisuuden turvaamiseksi muodostuisi pysyväksi käytännöksi.

Kaira-hankkeen esittelyä.

Yhdistystyöllistämisen kehittäminen

Syksyllä 2010 **yhdistystyöllistämisen kehittäminen** jatkui pienellä, innostuneella joukolla Kajaanissa. Mukana olivat Spartak ry, Kainuun Muistiyhdistys ry, Kainuun Mielenterveysseura KaMi ry, Lohtaja-Huuhkajanvaara-Kettu kyläyhdistys ry, Lehtikankaan Asukasyhdistys ry, Kajaanin Työttömien yhdistys ry (nyk. Kajaanin Työvoimayhdistys ry) ja Lomakoti Koivuranta ry. Erityisesti työhönvalmennuksen kehittämisestä kiinnostuneet yhdistykset jatkoivat tapaamisia. Yhteistyön tuloksena syntyi hankesuunnitelma 'Tartu hetkeen – Carpe Diem', jossa ajatuksena oli palkata yhdistykseen työllistyvien työnhakijoiden tueksi yhteisiä työhönvalmentajia.

Sosiaalinen luototus

Huoli syrjäytymisestä ja sosiaalisen osallisuuden vähyydestä pitkäaikaistyöttömien keskuudessa johti siihen, että KAIRA -hanke käynnisti prosessin, jonka tuloksena aikuissosiaali palvelut ja talous- ja velkaneuvonta laativat esityksen Kainuun maakunta -kuntayhtymän vuoden 2011 tulo- ja menoarvioon **sosiaalisen luototuksen käyttöönottamisesta**. Esityksen perusteluiksi koottiin yleisperustelut, Kainuun tarpeet, muiden kuntien kokemukset, laskelmat kokonaiskustannuksista, toiminnan käytännön organisointi ja tekninen toteutus. Asia ei kuitenkaan mennyt budjettikäsittelyyn saakka, vaan perhepalvelun johtoryhmä totesi 15.11.2010 kokouksessaan seuraavaa:

"Perhepalveluiden toimintasuunnitelmassa mainittu sosiaalisen luototuksen käynnistyminen tulee siirtymään tulevaisuuteen. Luototuksen tarvetta selvitetiin KAIRA -hankkeen toteuttamalla kyselyllä. Ajatuksena oli, että kuntayhtymällä olisi sosiaalisen luototuksen rahasto 100 000 €:n alkupääomalla. Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta vahvistaisi myöntämisperusteet, ja yksi henkilö maakunnassa myöntäisi enintään 5 000 €:n luottoja maksukykyisille asiakkaille. Henkilöstöresurssi olisi saatu yhteisistä palveluista, ja talous- ja velkaneuvonta olisi hoitanut käytännön toimet. Raamibudjetin tiukkuuden vuoksi asia siirtyi tuleville vuosille."

Kooste nuorten kanssa toimiville tahoille tehdystä kyselystä

Loppuvuodesta toteutettiin kaikkien alueiden TE-toimistojen yhteinen tapaaminen nuorten asioita hoitavien henkilöiden kanssa. Tapaamisten perusteella tehtiin mm. kooste nuorten tilanteesta Kainuussa TE-toimistojen ja TYP:n näkökulmasta. Koosteessa kerrotaan mm. seuraavaa:

"Ylä-Kainuussa yhtäjaksoisesti yli vuoden työttömänä olleita nuoria ei ole, sillä nuorten työttömyys pyritään katkaisemaan aina toimenpiteellä mahdollisimman nopeasti. TE-toimisto ei pysty tarjoamaan palveluja mihinkään sitoutumattomille nuorille, mutta jo kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisen jälkeen löytyy palveluja asiakkaille. Kun TE-toimiston keinot eivät enää näytä riittävän, siirretään asiakkuus TYP:een, mutta asiakkuuden siirtäminen aikaisemmin olisi parempi. Etenkin oppimisvaikeuksien takia mukautettuun opetukseen osallistuneiden nuorten työllistäminen on vaikeaa. Työ- tai opiskelupaikan saaminen ei välttämättä paranna vaikeasti etenevien nuorten tilannetta, eikä vuoden mittainenkaan kuntouttavaan työtoimintaan osallistuminen takaa edistymistä. TYP:ssä kaivattaisiin tukea sellaisten asiakkaiden tilanteiden edistämiseen, jotka eivät pääse elämässään eteenpäin erilaisista valmennuksista huolimatta.

Länsi-Kainuun TE-toimiston TYP:n asiakkaana olevilla nuorilla on paljon mm. päihde- ja mielenterveysongelmia ja sosiaalisen kuntoutuksen tarvetta. Osa nuorista katoaa ajoittain asiakkuudesta. Kuntouttavaa työtoimintaa kokeillaan alkutoimenpiteenä monen nuoren kohdalla, mutta kaikilla ei ole voimavaroja edes kuntouttavaan työtoimintaan osallistumiseen. TYP:n keinot ovat rajalliset, jos nuorelta puuttuu valmiudet sitoutua mihinkään toimenpiteisiin tai hoitoihin. Ilman peruskoulun jälkeistä jatko-opiskelupaikkaa jäi vuonna 2010 Kainuussa vain kaksi nuorta, mutta TE-toimiston asiakkaana on noin 100 opintonsa keskeyttänyttä nuorta, joista arviolta noin 50 tarvitsisi erittäin vahvaa tukea arjen ja elämänhallintaansa.

Itä-Kainuun TE-toimiston tekemässä strategiapaperissa nuorten työllistyminen on nostettu tärkeimmäksi teemaksi. Nuorten asiakkaiden tilanteita seurataan ja asiakkaita ohjataan toimenpiteisiin, jotta työttömyys ei pitkittyisi. Joidenkin nuorten työttömyys saattaa näennäisesti katketa, koska asiakkuutta ei muisteta uudistaa, vaikka tosiasiaassa nuori on jatkuvasti työttömänä. Vaikeimmin edistettävien asiakkaiden taustalta löytyy usein oppimisvaikeuksia. Osa nuorten asiakkuuksista on TYP:ssä todella pitkäkestoisia, jopa yli viiden vuoden mittaisia, vaikka toimenpiteillä pitkää työttömyyttä välillä katkaistaankin. Nuorilla asiakkailla on paljon päihde- ja mielenterveysongelmia. Monen nuoren työl-

listymispolun alkuna on kuntouttava työtoiminta. Koulutusratkaisuihin tarvitaan räätälöintiä, sillä tavallinen ammattikoulutus ei yleensä sovi TYP:n asiakkaille. Jonkin verran on yhteistyötä työpajojen kanssa. KAO:sta osataan ottaa yhteyttä TYP:en nuoren keskeyttäessä opinnot."

Kysely Kainuun kuntoutuksen asiakastyöryhmän tilasta

KAIRA toteutti lisäksi **kyselyn Kainuun kuntoutuksen asiakastyöryhmien nykytilasta**. Kyselyn avulla selvisi, että Kainuussa toimii neljä lakisääteistä kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmää. Ryhmät palvelevat asiakkaita, jotka hakevat, tarvitsevat tai käyttävät kuntoutuspalveluja ja joiden kuntoutus edellyttää sitä järjestävien viranomaisten, yhteisöjen ja laitosten laaja-alaista yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on asiakkaan työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen tai palauttaminen, tarpeellisen koulutuksen järjestäminen, työllistymisen tukeminen tai kuntoutusajan toimeentulon turvaaminen.

Kuntoutuksen asiakasyhteistyötä koskevan lain (497/2003) tarkoituksena on auttaa kuntoutujaa saamaan hänen tarvitsemansa kuntoutuspalvelut. Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmän tehtävänä on etsiä moniammatillisesti ja laaja-alaisesti asiakkaan tarpeita vastaavia kuntoutuspalveluja, arvioida eri palveluvaihtoehtoja sekä suunnitella, edistää ja seurata hänen kuntoutuksensa toteutumista. Ryhmä on tarvittaessa apuna kuntoutussuunnitelman laatimisessa. Lisäksi kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä kehittää toiminnallaan kuntoutuksen viranomaisyhteistyötä.

Kuntoutujalla itsellään ja myös hänen asiaansa hoitavalla viranomaisella, yhteisöllä tai laitoksella on oikeus saada kuntoutuksen yhteistyötä koskeva asia käsiteltäväksi yhteistyöryhmässä. Kuntoutujan asioita hoitava viranomainen tai kuntoutuja itse voi tehdä aloitteen asian käsittelystä työryhmässä ottamalla yhteyttä asiakasyhteistyöryhmän sihteerin. Asian käsittely yhteistyöryhmässä edellyttää asiakkaan kirjallista suostumusta ja hänen toivotaan olevan itse läsnä työryhmän kokouksessa. Hän voi käyttää kokouksessa myös asiamiestä tai ottaa tuekseen jonkun läheisen. Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmään kuuluu vähintään yksi sosiaalihuolto-, terveydenhuolto-, opetus- ja työvoimaviranomaisen, Kelan ja muiden tarpeellisten yhteisöjen nimeämä edustaja.

Käytännössä on todettu asiakkaiden löytävän asiakasyhteistyöryhmät yleensä työvoiman palvelukeskuksen, TE-toimiston tai terveyskeskuslääkärien kautta. Ryhmiin ohjautuu myös eläkehakemukseen kielteisen päätöksen saaneita.

Pienessä kunnassa yhteistyön todettiin toimivan hyvin, kun työryhmän jäsenet tuntevat toisensa hyvin. Asioita on tällöin mahdollista hoitaa joustavasti, eikä aina tarvita koko työryhmää. Yhteydenotto helpottuu yhteistyön lisääntyessä. Työryhmiä on mahdollista hyödyntää myös koulutusfoorumina, jossa vaihdetaan ajatuksia ja kerrotaan ajankohtaisista asioista (esim. lainsäädännön tai organisaation muutokset). Työryhmien jäsenten vähäinen vaihtuvuus on suuri etu työssä. Yhteistyön todettiin avaavan aina myös uusia mahdollisuuksia omaan työhön: yhteistyössä on mahdollista keksiä ratkaisuja, joita ei yksin olisi tullut ajatelleeksi.

Muita vuonna 2010 järjestettyjä tilaisuuksia mm:

- Työ muuttuu – muuttuuko ihminen -seminaari yhteistyössä hankkeiden kanssa (4.3)
- Hanketapaaminen Puolangalla (17.3.)
- Yhdistystyöllistämisen kehittämistapaamiset (13.4. ja 1.6.)
- Yritysyhteistyötä tekevien yhdistysten tapaaminen (20.4.)
- Imba- ja Melba -työkyvyn arviointivälineiden esittely (13.8)
- Hanketapaaminen Kuhmossa (8.9.)
- OsaajaPlus -arviointijärjestelmäkoulutus (14.10)
- Menestystä yhteiskuntavastuullisella yrittämisellä -seminaari (19.10)

Virtaa verkostoihin!

Vuosi 2011

Outi Komulaisen muuttuessa osa-aikaiseksi sihteeriksi (työaika 60 %), hänen lisäksi sihteeriksi tuli Kaisu Möttönen (40 %). Muutaman kuukauden kuluttua Kaisu siirtyi sihteeriksi Kainuun Virta-hankkeeseen ja Virpi Kilpeläinen tuli hänen tilalleen kesäkuussa. Toukokuussa Päivi Ahola-Anttonen siirtyi uuteen tehtävään ja hänen tilalleen uudeksi projektipäälliköksi tuli kesäkuussa Jaana Huovinen. Jatkohankkeen pääpainopisteiksi vuosina 2011 ja 2012 määriteltiin nuoret ja työllisyysfoorumin käynnistäminen.

Sosiaalisen vahvistamisen ohjelma ja ohjelman ohjausryhmä

Kainuun maakunta -kuntayhtymän tutkimus-, kehittämis- ja suunnitteluyksikössä kehittyi ajatus **sosiaalisen vahvistamisen ohjelmasta**. Kehittämisohjelma kokosi yhteen KAIRA -hankkeen, Kainuulainen työ- ja terveystieteiden toimintamalli -hankkeen (KaiTo), Kainuun kuntouttavan työtoiminnan kehittämishankkeen (Kuty) ja Virta Kainuu -alahankkeen. Hankkeilla oli yhteensä kolme eri rahoituskanavaa. Jatkossa näiden hankkeiden asioita aiottiin käsitellä yhdessä, yhteisessä ohjausryhmässä. Uusi työskentelytapa oli merkittävä uudistus koko organisaatiolle. Yhteinen ohjausryhmä muodostettiin edesauttamaan monipuolista ja moniammatillista työskentelyä. Useiden eri alojen edustuksen sekä edustajien laaja-alaisen ja pitkäaikaisen kokemuksen uskottiin tuovan lisäarvoa työskentelylle. Yhdessä tekemällä ja uudella ohjausryhmätyöskentelyllä asioita toivottiin vietävän nopeammin eteenpäin, osiksi käytännön malleja.

Kainuun sosiaalisen vahvistamisen ohjelmasta haluttiin työkalu, jolla ehkäistäisiin sosiaalista syrjäytymistä. Sosiaalisen vahvistamisen ohjelmaan kuului hankkeita, jotka työskentelivät pitkäaikaistyöttömien, kroonisesti sairaiden ja syrjäytyneiden asioiden edistämiseksi. Ohjelman yhteinen ohjausryhmä muodosti verkoston sosiaalisen vahvistamisen parissa Kainuussa työtä tekeville tahoille. Kokemuksia, tietoa ja informaatiota voitiin jakaa innovatiivisella tavalla verkoston puitteissa. Päättävänä oli hyvinvoinnin ja osallisuuden lisääminen syrjäytyneisyyttä vähentämällä. Tavoitteena oli myös kehittää kustannus- ja tehokas sosiaalipalvelusysteemi.

Yhdistystyöllistäminen jatkuu

Vuoden 2011 alusta yhdistystyöllistämisen kehittämisen hallinnointi ratkesi siten, että hallinnoijaksi oli ryhtymässä KaMi ry, vaihtuen lopulta Lomakoti Koivurannaksi. KAIRA oli hankesuunnittelussa alusta loppuun asti mukana avustamassa, mutta tämän jälkeen hankkeessa siirryttiin sivustakatsojan rooliin. Yhdistystyöllistämisen hankkeen nimeksi muodostui 'Tartu hetkeen – Carpe diem'. Neuvottelut eivät sellaisenaan johtaneet sopimuksen syntyyn rahoituksen osalta, mutta hankesuunnitelmaa hyödynnettiin myöhemmin osittain niin Kainuun Nuotan Näytön aika -hankkeessa kuin Kajaanin työvoimayhdistyksen Iloa osaamisesta, ylpeyttä yrittämisestä -hankkeessa, jotka molemmat ovat käynnissä vuonna 2012.

Työllisyysfoorumit

Keväällä 2011 järjestettiin ensimmäinen **Kainuun työllisyysfoorumi**. Foorumissa tehdyn esityksen perusteella Kainuun maakuntajohtaja Alpo Jokelainen nimesi viranhaltijapäätöksellä työryhmän, jonka tarkoituksena oli laatia strategia rakennetyöttömyyden vähentämiseksi. Tehtävänä oli valmistella linjauksia entistä vaikuttavampiin julkishallinnon, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin toimintatapoihin, sekä valmistella tarkemmin sovittua uudenlaista työnjakoa julkishallinnon kesken. Työryhmän tehtävänä oli myös valmistella laaja-alaisen, avoimen työllisyysfoorumin kokoontumiset. Ajatuksena oli, että aluksi keskityttäisiin viranomaistoiminnan tehtäväkentän selkeyttämiseen. Työryhmä kokoontui ensimmäisen kerran marraskuussa 2011, ja toinen avoin työllisyysfoorumi järjestettiin joulukuussa yhteistyössä Kaira-hankkeen kanssa.

Työllisyysfoorumi, syksy 2011

Nuorten työllistymistä edistävien toimijoiden kartoitus

Kajaanin nuorten työllistymistä edistävän ryhmän kokoontumisessa 25.5.2011 nousi esiin tarve toimijakartoitukselle. Pohjana tälle tapaamiselle oli Länsi-Kainuun TE-toimiston virkailijoiden huoli nuorista, jotka eivät edisty koulutus- tai työllistymispoluille. KAIRA -hanke kutsui TE-toimiston ja Länsi-Kainuun työvoiman palvelukeskuksen (TYP) keskustelemaan aiheesta. Tilaisuudessa koottiin myös iso työryhmä nuorten asioiden ympärille ja aloitettiin nuorten palvelujen kartoittaminen kunnittain, sekä toimijoiden tutustuttaminen keskenään. Samalla haluttiin myös kuvata nuoren polku koulusta työelämään.

KAIRA -hankkeessa koottiin **Verkoston ketju -taulukot** (s. 33) kunnittain, jotka kuvaavat Kainuun kuntien palveluverkostoa eri-ikäisten asiakkaiden työllistymiseen tai työttömyydestä johtuvan syrjäytymisen ehkäisemiseen liittyvissä asioissa. Taulukon välilehdiltä löytyvät toimijoiden yhteystiedot ja toiminnan kuvaus numerokoodeilla. Tämä taulukko laadittiin vain toimijoiden käyttöön ja sen jakamista ei suositeltu julkisesti siinä olevien ei-julkisten tietojen vuoksi (esim. suorat puhelinnumerot).

Kansainvälinen hanketapaaminen järjestettiin yhdessä Oulun yliopiston Solidar City -hankkeen kanssa

Microsoft Excel - Verkoston keiju toimijat Kajaani											
Tiedosto Muokkaa Näytä Usäjä Muotoile Työkalut Tiedot Teamware Ikkuna Ohje											
Kajanta kysymys											
A2											
1	15.2.2012	Tukiverkosto työllistymisenpolulle, Kajaani									
		peruskoulu 7-9 lk	10.lk ava, mava valmentava 16-18v	halisematto- masti kestäytäneet/ ei halenneet/ ei päässeet nivelpaihe 1 16-18v	II aste: lukio, ammatti- opisto nivelpaihe 2 16-19v	halisematto- masti kestäytäneet/ ei halenneet/ ei päässeet nivelpaihe 2 16-20v	ank yliopisto nivelpaihe 3 18-25v	toimenpiteissä olevat työttömät valitso- markkinat nivelpaihe			
2											
3		oppilaitokset	1	2	3	4					
4		kunnan nuorisotyö	5	6	7						
5		kunnan erityisnuorisotyö									
6		kunnan etsivänuorisotyö	9	10	11	12	13				
7		seurakunnan nuorisotyö	14	15	16	17					
8		seurakunnan erityisnuorisotyö (Saapas)	18	19	20	21	22				
9											
10		perheneuvola	23								
11		sosiaalityö (lapset)	33								
12		alkusosiaalityö									
13		perusterveydenhuolto	44								
14											
15		te-toimisto									
16		TYP									
17											
18		A.Klinikka									
19		mielenterveyspalvelut	72								
20		Kaks kuntoutukskeskiko	82								
21		kurvityönohjaaja									
22											
23		yhdistykset, järjestöt (jotka ehkäisevät syrjäytymistä)	97	98	99	100	101	102	103	104	
24		TYÖPAJA					106	107	108	109	
25		työttömien tukipalvelut									
Solu B11, kommentin lisämyy Administrator											

Vuonna 2011 järjestettiin kaksi välityömarkkinoilla toimivien hankkeiden tapaamista.

Hanketapaaminen Paljakassa

Hanketapaaminen Kuhmossa

Mun reitti -valmentajakoulutukset

Vuonna 2011 järjestettiin yhdessä Ammattiopisto Luovin kanssa **Mun reitti -valmentajakoulutuksia** Kainuun ohjaajille ja valmentajille, Kajaanissa kahdesti ja Kuhmossa kerran. Yksi koulutuskerta oli kahden päivän mittainen ja sisälsi runsaasti toiminnallisia harjoituksia ryhmissä. Osallistujat saivat mukaansa Vrijbaan -itsearviointilomakkeiston arjen ohjaustyössä asiakkaiden kanssa hyödynnettäväksi. Vrijbaan -itsearviointia käytetään voimaantumisen itsearvioinnissa.

Ohjaaja- ja valmentajaverkoston perustaminen

Mun reitti -valmentajakoulutuksissa toteutettiin kyselyt, joissa kysyttiin halukkuutta ohjaaja- ja valmentajaverkoston toiminnan kehittämiseksi ja koolle kutsumiseksi. Vastauksissa saatujen toiveiden perusteella kutsuttiin **valmentajaverkosto** ensimmäisen kerran koolle 16.9.2011 Ristijärvelle, Virtaalaan. Alusta saakka otettiin tavoitteeksi, että tapaamisten järjestämisvastuu siirtyy jokaisen tapaamiskerran päätteeksi seuraavalle. Valmentajaverkosto on jo kokoontunut Kajaanissa 20.1.2012 Spartakin ja Kainuun Ammattioppilaitoksen koolle kutsumana sekä Paltamossa 7.9.2012 Paltamon työvoimayhdistyksen ja kuntouttavan työtoiminnan hankkeen yhteistyönä. Tapaamiset jatkuvat vuoden 2013 puolella.

Info-tilaisuus työhön valmentajan erityisammattitutkinnosta Ristijärvellä 16.9.2011

Ehdotuksia verkoston toiminnaksi:

- kehittää työllistämistä muiden työvalmentajien kanssa
- kokemusten ja ajatusten vaihtoon keskittyviä palavereja
- koota ja kerätä työvalmentajat toimijat yhteen
- eri alan osaajien verkosto, jota voisi hyödyntää kaikissa Kainuun kunnissa, koulut mukaan toimintaan
- yhteiset tapaamiset, joissa voitaisiin työstää työssä vastaantulevien ongelmia ryhmässä, levittää hyviä käytäntöjä
- yhteisiä koulutuspäiviä kiinteän verkoston kesken, jokainen verkoston jäsen (yhteisö) vetää oman koulutuspäivän, teemat vaihtelevat työyhteisön kohderyhmän ja toiminta-alueen mukaan, ryhmätyöt ja yhteinen toiminta tähtäisi kuitenkin siihen, että kaikki toimijat voisivat tuoda omaa tietotaitoa esille
- verkossa, tietoverkon hyödyntäminen, netin käyttö yhteydenpidossa
- sähköposti, videoneukkarit, kokoontumiset ym.
- säännölliset tapaamiset, käytännön läheistä
- esim. tällaisia "Muu reitti" koulutuksia enemmän, siis tämäntyyppisiä
- pidempi koulutusohjelma, jossa mukana myös syvyyttä tuovaa pienryhmätyöskentelyä??
- avointa toimintaa eri työyhteisötahojen kanssa on edellytys toimintojen kehittämisessä
- toimijoiden tapaaminen eri aiheiden tiimalta, hyvien käytäntöjen ja menetelmien kehittäminen, palveluketjujen ja verkostojen kehittäminen Kainuussa ja sen eri seuduilla, vertaistyönohjaus?
- hankkeiden puolivuositteiset kokoontumiset ovat jees, olisi kiva tehdä kokonaisvaltainen hanke-esittelykierros myös muiden toimijoiden, kuten esim. työvoimakouluttajien, yritysten, kuntahenkilöstön kesken, hurja visio, mutta ei täysin utopistinen, kiitos! =)
- konkreettista toimintaa, käytännön vinkkejä toivon! :)
- seuduittain verkostot sekä koko Kainuun alueella toimiva laajempi verkosto
- seuduttaiset tapaamiset kerran tai pari vuodessa, voisivat olla esim. eri toimipaikoissa ja niin tulisivat työpajat ja toimintaympäristö tutuiksi, samalla yhteistyö saattaisi parantua
- verkostopäivät, kerran vuodessa ja lähi-/pienemmät verkostot useammin, todellista vuoropuhelua toimijoiden kesken esim. vaikuttavuus, lisäarvo, ammatillisuus ja sen merkitys

Valmentaja-päivillä koottuja toiveita järjestettävästä koulutuksesta:

- palveluohjaukseen, ratkaisukeskeisyyteen, asiakkaan kohtaamiseen ja motivoimiseen
- miten pystyn auttamaan ohjaamaan asiakasta hänen vaikeassa elämäntilanteessa (kriisiaikana)
- täsmäkoulutusta, konkreettista / työkaluja/ toiminnalliset menetelmät
- oppia ohjaukseen arjen hallintaan, kriisitilanteiden hallintaan, itsetuntemukseen
- asiakkaan, jolla on vaikeita elämäntilanteita, kohtaamiseen työvalmentajan kannalta katsottuna
- kuinka toimit päihdenuorten/mielenterveyskuntoutujan/rikostaustaisen nuoren kanssa ohjaajana
- erityisryhmien valmentamiseen liittyvät haasteet, kulttuuritaustat ym
- erilaisten ihmisten kohtaamiseen, syrjäytymisen ehkäisemiseen, opiskelun motivoimiseen, elämänhallintaan
- haasteelliset asiakkaat; kohtaaminen -> erilaiset menetelmät, työkalut
- konkreettisesta asiakastyöstä - asiakkaan kohtaamisesta
- omien ohjausvalmiuksien tunnistaminen sekä työkaluja niiden parantamiseen ja pedagogiset taidot
- työkyvyn ja toimintakyvyn arviointi, työ- ja yksilövalmennukseen liittyvät aiheet
- työllistämien perehdyttäminen ja työhön valmennus
- päihde- ja mielenterveysalankoulutusta (perustaidot)
- erikoisesti syrjäytyvien nuorten asiakkaiden auttaminen
- kuntoutusasiat esim. Kelan palvelut, kuntouttava työtoiminta
- kohtaamaan nuoria, joilla on äärimmäisiä ongelmia huumeet, väkivalta, vankilakierre, ei valtavirtaa
- nuorten ohjaamiseen liittyvää (erityisesti vaikeassa elämäntilanteessa olevien) esim. mielenterveyteen ja päihteisiin liittyvää
- ulkomaalaisesta nuoriso-ohjaus/projektitoiminnasta informoiminen
- työttömien terveydenhuolto, moniammatillinen yhteistyö sosiaali- ja terveysalalla
- kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan koulutus
- uudet tem:n ja stm:n ohjeistukset ja suositukset käytänteineen, jos uusia asioita tullut tai tulossa (esim. lakiuudistuksia, asetuksia jne.
- esimiehenä jaksamisesta esimiestyö, alaistaidot

KAIRA -hankkeen ulkoinen arviointi

KAIRA -hankkeen **ulkoisen arvioinnin** toteutti keväällä Ramboll Management Consulting. Raportti julkaistiin 28.4.2011. Arvioinnin tavoitteina oli sekä selvittää hankkeen tuloksia ja vaikutuksia rakennetyöttömyyden vähentämisessä, että tuottaa kehittämisohjeita KAIRA -hankkeen loppukaudelle 2011–2012.

Arviointi koostui seuraavista työvaiheista:

- kirjallisen materiaalin läpikäynti
- käynnistyspalaveri (28.1.2011)
- haastattelut (noin 20 kumppaneiden ja sidosryhmien edustajaa)
- sähköinen kysely (17.2.-4.3.2011)
- kehittämistyöpaja (21.3.2011)
- arvioinnin raportointi
- tulokset esiteltiin ohjausryhmässä (20.4.2011)
- loppuraportti toimitettiin tilaajalle 28.4.2011

Arvioinnin tiivistelmässä sanotaan mm. seuraavaa:

"Tämän arvioinnin tavoitteina oli sekä tuottaa arvio ohjelman valmisteluvaiheesta ja toteutuksesta vuosina 2008–2010 että tuottaa kehittämissuosituksia ohjelman loppuvaiheen tueksi vuosille 2011–2012. Arviointi käynnistettiin helmikuussa 2011 ja se saatettiin loppuun huhtikuussa 2011. Arviointi kohdistui neljään teemaan: hankkeen toimintaympäristö ja merkitys alueella, hankkeen tulokset ja vaikutukset, hankkeen toimeenpano ja rahoitus sekä tulevaisuuden haasteet ja hankkeen kehittäminen.

Hankkeen toimintaympäristö on muuttunut hankkeen suunnitteluvaiheesta melko paljon taloudellisen taantuman johdosta. Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että hankkeessa on pystytty mukautumaan muuttuneeseen toimintaympäristöön melko hyvin. Kaira-hanke on melko pienestä koostaan huolimatta kyennyt toimimaan monipuolisesti. Keskeisinä rooleina voi nähdä arvokeskustelijan ja toiminnan synnyttäjän, prosessien ja rakenteiden muuttajan, tiedon välittäjän ja osaamisen kehittäjän sekä palveluiden ja toimijaverkostojen kehittäjän roolit.

Keskeisinä tuloksina ja vaikutuksina nousevat esiin rakennetyöttömyyttä ja sen ratkaisuja koskevan keskustelun herättäminen ja toimijoiden aktivointi, yhteistyömallien ja verkostojen luominen ja niiden koordinointi, kuntouttavan

työtoiminnan kehittäminen sekä myös tiedon välittämisen kautta tapahtunut osaamisen kehittyminen. Hanke on pitkälti työskennellyt eri toimijoiden asiantuntijoiden kanssa määrittelemällä ongelmia ja osallistumalla niiden ratkaisuun. Hanke on osittain myös aktivoinut päätöksentekijöitä (esimerkiksi kuntapäättäjiä). Merkittävämpien ja kestävien vaikutusten aikaansaaminen eli hankkeen strategisten tavoitteiden saavuttaminen riippuu siitä, miten merkittävänä maakunnan ja kuntien päätöksentekijät näkevät rakennetyöttömyyden ratkaisujen löytämisen. Hankkeen välillisten vaikuttavuustavoitteiden eli hankkeen strategisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää sekä maakunnan tasolla että kuntien sisällä yhteisen tahtotilan syntymistä ja erityisiä pyrkimyksiä rakennetyöttömyyden vähentämiseksi. Keskeisin riski liittyy siihen, että rakennetyöttömyyden ratkaiseminen ei nouse riittävän keskeiseksi asiaksi päätöksentekijöiden (poliittiset päätöksentekijät, johtavat viranhaltijat) silmissä.

Loppukaudella hankkeen toiminta on suunnattava tärkeimpiin asioihin (toimijoiden aktivointi ja sitouttaminen tarvittavien muutosten tekemiseen sekä erityisesti nuorten osalta palveluiden ja toimijaverkostojen kehittäjänä toimiminen) ja hankkeen tulosten levittäminen ja juurruttaminen on tehtävä suunnitelmallisesti. Hankkeen "ulkopuolella" keskeistä on, että kuntien muiden keskeisten toimijoiden on sitouduttava yhteisiin päämääriin rakennetyöttömyyden vähentämisessä ja ehkäisemisessä sekä tarvittaessa muokattava ja muutettava omia rakenteita ja kehitettävä palveluita. Lisäksi rakennetyöttömyyden vähentäminen ja ehkäisy edellyttää useista toimijoista koostuvan toimijaverkoston hyvää toimintaa ja erilaisia oikea-aikaisia palveluja usealta eri sektorilta (ei vain TE-hallinnolta tai "työllistymistoimijoilta", vaan myös kunnan eri sektoreilta ja kolmannelta sektorilta). Kokonaisuus ratkaisee – ei siis riitä, että paikallisten tai seudullisten toimijaverkostojen yksittäiset osat ovat kunnossa."

Muita vuonna 2011 järjestettyjä tilaisuuksia mm:

- Työelämän pelisäännöt -tilaisuus yhdessä Kajaanin Työttömien yhdistyksen (nyk. Kajaanin Työvoimayhdistys ry) kanssa (19.1)
- Mun reitti -valmentajakoulutukset yhdessä Ammattiopisto Luovin kanssa Kajaanissa (2.-3.2 ja 15.-16.3)
- Hanketapaaminen Vuokatissa (29.3.)
- 1. Maakunnallinen työllisyysfoorumi (11.4)
- Mun reitti -valmentajakoulutus yhdessä Ammattiopisto Luovin kanssa Kuhmossa (8.-9.9)
- Hanketapaaminen Kajaanissa (22.9.)
- 2. Maakunnallinen työllisyysfoorumi yhdessä Kainuun rakennetyöttömyyden strategiatyöryhmän kanssa (13.12)

Tiimin virkistäytymispäivä

Vuosi 2012

Alkuvuodesta koordinaattori Riitta Kaskela lopetti työskentelyn hankkeessa, ja hänen tilalleen palkattiin Mervi Summanen, paluumuuttaja Oulusta. Riitta Kaskela siirtyi Hyrynsalmen ja Ristijärven Kotvanen -hankkeen projektipäälliköksi. Kesäkuussa Virpi Kilpeläisen määräaikainen työsuhte päättyi ja Outi Komulainen siirtyi äitiys- ja vanhempainvapaalle. Henkilöstömuutosten myötä KAIRA -hanke jatkoi toimintaansa pienentyneellä kolmen hengen tiimillä. Elsa Kilpeläinen otti vastuun sihteerin tehtävistä tehden edelleen myös koordinaattorin työtehtäviä.

Työpankkikokeilu

KAIRA -hanke järjesti tiedotustilaisuuden **työpankkikokeilusta** Kajaanissa 21.02.2012. Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmassa on kirjaus, jonka mukaan työpankkikokeilu laajennetaan valtakunnalliseksi. Aarne Kuusi Edupolista kertoi työpankkikokeilun tavoitteita, tuloksia, johtopäätöksiä ja suunnitelmia. Tavoitteena on vakiinnuttaa Suomeen valtakunnallinen liiketoimintamalli, joka työllistää ja siirtää työmarkkinoille mahdollisimman paljon heikossa työmarkkina-asemassa olevia käyttäen mahdollisimman vähän julkista tukea.

Työpankkikokeilun tavoitteena on:

- työllistää n. 5000 heikossa työmarkkina-asemassa olevaa henkilöä
- perustaa noin 30 työpankkiyritystä 2015
- vakiintunut toiminta-, tuki- ja organisaatiomalli
- kehittää liiketoiminnan ehdot ja yhteinen toiminta-ajatus työpankeille
- kehittää työpooli osaksi työpankkitoimintaa

- kehittää kannusteita työllistää heikossa työmarkkina-asemassa olevia
- edistää työpankkitoiminnan toimintaedellytyksiä
- perustaa yrityksiä, joissa:
 - liikevaihto vähintään 350 000 tai 15 henkilötyövuotta
 - TES mukainen palkkaus
 - oma tuotanto ja/tai alihankinta
 - työntekijöiden vuokraustoimintaa (edelleensijoitusta)
 - ei työsuhteisia henkilöitä korkeintaan 20%
 - ei rajoituksia omistajuuteen, voitonjakoon
 - työpoolitoimintaa
 - julkinen tuki korkeintaan 50% liikevaihdesta
 - liiketoimintaa ohjaa liiketoimintasuunnitelma

Ratkaisukeskeisyys ja asiakaslähtöisyys ohjauksessa - koulutus

Ratkaisukeskeinen ajattelu- ja työtapo on maanläheinen ja myönteinen tapa kohdata erilaisia inhimillisen elämän haasteita ja pulmatilanteita. Erilaisissa ohjaustilanteissa ratkaisukeskeinen työtapo auttaa löytämään luovia ratkaisuja korostamalla toiveikkuutta, voimavaroja, edistystä ja yhteistyötä. KAIRA -hanke järjesti ohjaajilta ja valmentajilta koottujen koulutustoitteiden perusteella ratkaisu- ja asiakaslähtöisen koulutuspäivän Kainuun ammattiopistolla 23.5.2012. Kouluttajina toimivat Koulutusavain Oy:stä Silja Kauppinen ja Riitta Romppainen. Koulutus sai hyvän palautteen, ja runsaan osanottajajoukon sekä suuren mielenkiinnon vuoksi koulutus järjestettiin toisen kerran 22.8.2012.

Nuorisotyöfoorumi

Maaliskuussa järjestettiin **nuorten yksilöohjauksen ja matalan kynnyksen keskustelutilaisuus**. Tilaisuudessa keskusteltiin ja kuultiin asiaa nuorten yksilöohjauksesta ja matalan kynnyksen toiminnasta sekä nuorten tilanteesta Kainuussa. Yrjö Sorvali Kainuun maakunta -kuntayhtymän sosiaalityöstä kertoi Kainuun sosiaali- ja päihdetyön tilanteesta. Anu Anttila ja Sari Moilanen kertoivat Oulun Byströmin talon nuorten matalan kynnyksen toiminnasta. Lea Nikula esitteli Nuorten Ystävät ry:n Kajaaniin perustettavaa Klubitaloa. Birgitta Nyman-Järvinen Itelliset ry:stä kertoi yhdistyksen taidetoiminnasta sekä yhdis-

tyksen nuorten syrjäytymistä ehkäisevästä toiminnasta. Lisäksi ohjelmaan kuului harrastajateatteri Generaattorin nuorten Roskasakkia -esitys.

Roskasakkia -esitys, Generaattori

Kajaani ja Kuhmo työllisyydenhoidon kuntakokeiluun

Kajaanin ja Kuhmon kaupungit ovat ottamassa aktiivisempaa roolia sosiaalisen työllistämisen kentässä. Molempien kaupunkien intressinä on ottaa vahvempi rooli asiakkaita osallistavien toimintatapojen ja käytänteiden, sekä palveluprosessin turvaamisessa, suunnittelussa ja arvioinnissa. Kuntakokeilu täydentää, vahvistaa ja jatkaa Kainuun maakunta -kuntayhtymän kehittämiss Hankkeissa käynnistettyä kehittämistyötä, jossa on pyritty linjaamaan sosiaalisen työllistämisen palveluja. KAIRA -hanke edesauttoi Kajaania ja Kuhmoa kuntakokeiluun hakeutumisessa ja kokeiluun mukaan pääsyssä.

Kainuun kuntien erilaiset toimintaympäristöt ovat luoneet erilaisia työllisyydenhoidon toimintakulttuureja ja -käytänteitä. Kuntakokeilun myötä sosiaalisen työllistämisen hyvät käytänteet leviävät ensin kokeilukuntiin ja myöhemmin toivottavasti kuntarakenneuudistuksen myötä koko Kainuuseen. Yhteisen kuntakokeilun hallinnoimiseksi perustetaan syksyn 2012 aikana ohjausryhmä, johon kutsutaan yhteistyökumppaneiden edustajat, sekä molempien kuntien työllisyyden hoidon yhteyshenkilöt vastaamaan kokeilun tavoitteiden saavuttamisesta.

Kuntakokeilussa kehitetään moniammatilliseen verkostotyöhön pohjautuvaa toimintamallia. Kehittämisen kohteena ovat viranomaisyhteistyötä tarvitsevien asiakkaiden **palvelutarpeiden arviointi, palveluprosessin suunnittelu, palveluihin ohjaaminen ja palveluprosessin toteutumisen seuranta ja arviointi**. Palveluprosessin tulee tapahtua TE-toimiston, Kelan sekä kuntien sosiaali- ja terveystoimen moniammatillisena yhteistyönä. Lisäksi sovitaan siitä, miten TE-toimistot, TYP, sosiaali- ja terveystoimi, Kela ja peruskunnat linjaavat yhdessä moniammatillista verkostotyötä koskevista käytänteistä, vastuista ja yhteistyöstä. **Kuntakokeilussa kehitetään lisäksi heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden parissa tehtävää aikuissosiaalityötä osana sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistusta ja KASTE II -ohjelmaa.**

Ryhmätyöskentelyä ohjaaja- ja valmentajaverkoston tapaamisessa.

500 pv työttömänä työnhakijana -info

Syyskuussa järjestettiin **500 pv -infoaamupäivä** pitkään työttömänä olleille henkilöille ja työttömyyden parissa työskenteleville henkilöille. Avoin tilaisuus kokosi kymmeniä ihmisiä Wanhalle vesilaitokselle ja siten osoitti tarpeellisuutensa. Tilaisuudessa osallistujilla oli tilaisuus kuulla ja kysyä tarjolla olevista palveluista suoraan asiantuntijoilta. Asiantuntijoina tilaisuudessa olivat Länsi-Kainuun TE-toimiston palvelupäällikkö Heikki Romppainen, toimeentulotukipäällikkö Paula Tikkanen, sosiaalityöntekijä Katri Kaltiola, Kajaanin kaupungin henkilöstösihteeri Paula Tokkonen ja Kelan vakuutussihteeri Sari Linna.

Kolmas työllisyysfoorumi

Lokakuussa järjestettiin kolmas **työllisyysfoorumi** yhteistyössä Solidar City -hankkeen kanssa. Kainuun työllisyyden hoidon strategiatyö oli hautautunut mm. hallintokokeilun jatkumisen selvittelyn alle. Lisäksi kuntakenttä ei täysin osannut vielä vastata, ottavatko he hoitaakseen sosiaalisen työllistämisen tehtävää. Osa kunnista on aktivoitunut jo tähän suuntaan ja on ottamassa vastuuta. **Haastetta sosiaalisen työllistämisen hallinnointiin ja vastuunottoon kuntasektorilla luovat mm. kuntien palvelurakenteen muutos, tuleva sosiaalihuoltolain muutos, sekä sote- ja hallintopalvelujen uudelleen järjestäminen Kainuussa. Työryhmän puheenjohtajan, Hyrynsalmen kunnanjohtaja Heimo Keräsen mukaan strategian kirjoittaminen ei toteudu näillä näkymin ennen kuin em. asioihin saadaan lisää selvyyttä.**

Vuonna 2012 järjestettyjä tilaisuuksia:

- Nuorisotyöfoorumi (28.3)
- Ratkaisukeskeinen menetelmä -koulutukset työhönvalmennus- ja ohjaustyötä tekeville Koulutusavain Oy:n kanssa Kajaanissa (23.5 ja 22.8)
- Mun reitti -valmentajakoulutus yhdessä Ammattiopisto Luovin kanssa Kajaanissa (3.-4.4)
- Päiviä 500 – mitä se tarkoittaa!? -infoaamupäivä työttömille ja toimijoille Kajaanissa (21.9)
- Kainuun työllisyysfoorumi yhdessä Solidar City -hankkeen ja Kainuun rakennetyöttömyyden strategiatyöryhmän kanssa (9.10)

Työllisysfoorumi Kajaanissa 9.10.2012

Hanke ei toimi tyhjiössä

Mikään hanke ei toimi tyhjiössä, vaan ulkopuoliset tekijät vaikuttavat väistämättä hankkeen suunniteltuun toimintaan ja toimintaympäristöön. Yllättäviltä juonenkäänteiltä ei ole KAIRA -hankkeessakaan välttytty.

Hanke käynnistyi neljän ihmisen voimin. Kaikilla työntekijöillä oli selkeät osaamis- ja vastuualueensa. Hankkeen aikana henkilöstössä on tapahtunut useita muutoksia. Vaihtuvuus ja rekrytointiprosessit ovat tehneet toiminnasta toivottua katkonaisempaa ja vieneet aikaa sekä energiaa. Positiivista on ollut muutosten hankkeeseen tuoma uusi osaaminen. Myös toimijatahoilla ihmisten vaihtuvuus vaikutti asioiden kulkuun.

Koulutuspuoli jäi vähäiseksi kokonaisuudessaan, koska hankesuunnitelma oli ylimalkainen koulutuksen osalta. Hankesuunnitelman aikaan KAO:lta oli edustus mukana, mutta vuoropuhelua ei kuitenkaan päässyt syntymään. Hankkeessa pohdittiin miten kentän näkemys saataisiin koulutuspoliittisiin koulutuksiin. Pienillä paikkakunnilla on liian suuret ryhmäkokovaatimukset koulutusten järjestämiseksi ja pohjatyö nähtiin riittämättömänä, jotta työvoimapolitiittisiin koulutuksiin löytyisi riittävästi kykeneviä osallistujia.

Ohjaajien koulutustason nostaminen ja asiakastyötä tekevien osaamisen lisääminen kaikissa simpukkamallin vaiheissa olisi ollut tarpeellista. Myös työhönvalmennuksessa olisi pitänyt olla enemmän osaamista. Todettiin, että ohjaajien ja valmentajien pohjakoulutustason korottaminen parantaisi myös työhönvalmentajan erikoisammattitutkinto-koulutuksen järjestämisen mahdollisuuksia.

Tekniikan ihmeellinen maailma toi osaltaan omat juonenkäänteensä KAIRA -hankkeen dokumentointiin ja aineiston hallintaan. KAIRAn nettisivut "kaatuvat" eli kaikki sivuille tallennettu sähköinen materiaali hankkeen alkupuoliskolta katosi alkuvuodesta 2010. Järjestelmäasiantuntijoidenkin mielestä tapaus oli suorastaan mystinen. Sivuja ei pystytty palauttamaan mitenkään. Sivuille tapahtumat ja asiat olivat tallennettuna kronologisessa järjestyksessä. Sivustoja oli rakennettu hankkeen alusta saakka ja tietojen katoaminen on hankaloittanut historian dokumentointia.

Hankkeen aikana havahduttiin konkreettisesti siihen, että rakenteiden ja prosessien kehittäminen on hidasta ja se voi olla hetkittäin turhauttavaa työtä. On selvää, että toimijoita pitää osallistaa kehittämistoimintaan, jotta kehittäminen

olisi vastavuoroista ja toimivaa. Toimijoiden kehittämisen tarpeiden ja intressien eriaikaisuus sai aikaan tasapainoilua kehittämistyön ideoinnin ja toteutuksen välillä. Toimijoiden tarpeita kentällä oli osattava lukea ja tarjottava oikea-aikaisesti osaamista ja kehittämisresursseja.

KAIRA -hankkeessakin on ajoittain pohdittu edistyvätkö työttömien asiakkaiden työllistymismahdollisuudet todellisuudessa lainkaan tai toisaalta, kehittykö toimijoiden osaaminen riittävästi asiakkaiden tukemisessa ja ohjaamisessa. Toimijoiden ja asiakkaiden onnistumiset olisi tunnistettava ja pienetkin edistysaskeleet olisi nähtävä tärkeitä.

Ilman konkreettisia tavoitteita ja tavoitteiden saavuttamiseen valittuja konkreettisia menetelmiä, on haastavaa arvioida mikä on ihanteellinen panoksen ja tuotoksen suhde, tai milloin onnistumisia on saavutettu. Ilman ongelma-, kohderyhmä-, riski- sekä sidosryhmäanalyysijä ei voida määrittellä realistisia ja selkeitä tavoitteita eikä tuloksia. Edellä mainittujen määrittelyjen kautta projektisuunnitelma toimii erinomaisesti myös projektin johtamisen työkaluna.

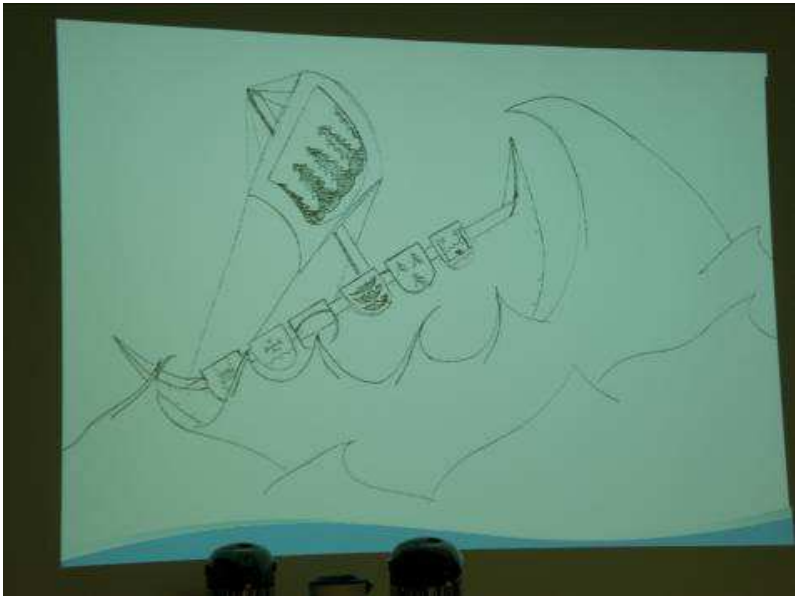
Projektien yleensäkin on havaittu olevan haavoittuvaisia. Vaikka hyviä prosesseja on saatu alulle ja suunnitelmia on toteutettu, tavoitteiden saavuttaminen ei ole itsestään selvää. Suunnittelussa on ennakoitava riskit huolella, jotta epäonnistumiset voidaan minimoida. Tyypillisimpiä sudenkuoppia hankkeille ovat tavoitteenasettelun epärealistisuus, puutteellinen sitoutuminen ja toteutuksen sekä tulosten pitkän ajan kestävyysliittävät riskit.

Tuottajälähtöisyys ja asiantuntijakeskeisyys eivät sitouta hyödynsääjiä, mikäli he eivät ole päässeet riittävästi vaikuttamaan hankkeen sisältöön ja toimintamalleihin. Yleensä onnistuneissa projekteissa suunnittelu on ollut osallistuvaa sen sijaan, että suunnitelman olisivat laatineet varsinaisista toteuttajista ja hyödynsääjistä irralliset asiantuntijat. Jo hankkeen suunnitteluvaiheessa tulee miettiä hankkeen lopettamista: Mille tasolle tavoitteet voidaan asettaa ja mitä pitäisi saada aikaiseksi, jotta toimintaa voidaan jatkaa kestäväällä pohjalla hanketuen loppumisen jälkeen.

KAIRA -hankkeessa määriteltäviä ulkoisia uhkia ja riskejä:

- ehtivätkö ja jaksavatko keskeiset toimijat olla mukana kehittämistyössä (organisaatioiden henkilöstöresurssipula), miten aika riittää kehittämiseen yleensä?
- organisaatioiden työntekijöiden siirtyminen uusiin tehtäviin (siirtyykö tietotaito jatkajille)

- kyynistyvätkö toimijat arjen työssä, uskotaanko asiakkaiden kannalta myönteisten tulosten olevan mahdollisia?
- innostuvatko työvalmennussektorin toimijat oman työnsä kehittämisestä vai pitäytyvätkö vanhoissa toimintamalleissa?
- taantuman jatkuessa työllistymistavoitteet yrityssectorille ovat vaarassa
- lyhytkestoisten hankkeiden haavoittuvuus yleensä (työntekijöiden sitoutuneisuus, terveys jne.), uusien työntekijöiden perehdyttäminen on vaativaa ja aikaa vievää.

Topit, opit ja hyvät käytännöt

Jälkikäteen katsottuna joihinkin asioihin olisi voinut kiinnittää enemmän huomiota, ja **seuraavissa asioissa olisi voitu toimia tehokkaammin:**

- syvemmän yhteistyön ja sitouttamisen aikaansaamisessa hankkeen ja sidosryhmien välille
- työn jatkuvuuden turvaamisessa suunnittelun ja toteutuksen välillä
- avoimemman keskustelun aikaansaamisessa
- alueen työkykyarviointiosaamisen kehittämisessä
- juurruttamisessa.
- ideoiden ja huolellisesti suunniteltujen toimintojen toteutusvaiheen varmistamisessa
- arkistoinnin järjestelmällisessä aloittamisessa heti hankkeen alusta saakka
- Kainuun erityispiirteiden huomioiminen yhteistyön kehittämisessä
- toimijoiden osaamisen kehittämiseen panostamisessa
- itsestään selvinä pidettyjen asioiden kyseenalaistamisessa
- kiinnittää huomiota asiakkaiden ongelmien kasautumiseen ja sen estämiseen, palvelujen järjestämisessä ei tapahdu muutosta esim. päihdehoito.

Hankkeessa työskennelleet ovat kokeneet erityisinä onnistumisina mm.:

- kuntouttavan työtoiminnan käynnistämisen
- työttömyyden käsitteiden ja tietouden laajeneminen toimijoiden keskuudessa
- työllisyyden todellisten esteiden selvittämisen tärkeyden lisääntyminen toimijoiden keskuudessa
- toiminnan yhteiskehittäminen välityömarkkinatoimijoiden kanssa
- toimijoiden välisen yhteistyön edistäminen
- Työtön vai sairas -kampanja ja kampanjan suunnitteluprosessi; Saako työtön sairastaa -kampanjan juliste ja esite jaettiin laajalle joukolle tarkastusta varten suunnitteluvaiheessa.

Nämä onnistumiset on mahdollistanut tiimin jäsenten hyvä yhteistyö ja aito kehittämishenki.

Hankkeessa kehitettyjä hyviä käytäntöjä ovat mm.:

- välityömarkkinatoimijoiden tapaamisten ja tilaisuuksien koordinointi ja organisointi

- valmentaja- ja ohjaajaverkoston koollekutsuminen, tapaamisten suunnittelu ja organisoiminen
- välityömarkkinoiden toimivuuden edelleen kehittäminen, yhteistyön koodinointi ja toimijoiden tutustuttaminen
- koulutusten järjestäminen välityömarkkinatoimijoille, välityömarkkinatoimijoiden osaamisen kehittämisen tukeminen
- ajankohtaisista asioista tiedottaminen välityömarkkinatoimijoille
- välityömarkkinatoimijoiden yhteystietojen päivittämien
- Kela-tilaston ylläpitäminen sekä muut kyselyt ja selvitykset
- pysyvän maakunnallisen työllisyysfoorumin työn käynnistäminen
- työllistävien yhdistysten aktivoiminen yritys yhteistyöhön
- hoito-, kuntoutus- ja valmennuspolun mallintaminen (simpukkamalli)
- kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen
- hankematriisit; KAIRA -hanke on koonnut, listannut ja päivittänyt toimintansa aikana seuraavia tietoja: Työllisyyteen ja hyvinvointiin liittyvät hankkeet Kainuussa, Yritys yhteistyötä tekeviä työllisyyteen liittyviä hankkeita Kainuussa ja Kainuun kuntien työmarkkinatukimaksut Kelalle.
- työnantajakäynnit ja työnantajakansio, yrityskäynnit
- keskeneräisten tuotteiden kierrättäminen kommentteja varten kehittämismielessä.

Kyllä kehittämistyö voi olla hauskaakin!

Hanketiedot:

Projektitikoodi	S10179
Toteutusaika	1.3.2008–31.12.2012
Budjetti	951 890,88 €
Rahoitus	Kainuun ELY-keskus (87,5%) ja Kainuun maakunta –kuntayhtymä (12,5%)
Ohjelma	Manner-Suomen ESR-ohjelma/Itä-Suomen suuralueosio
Toimintalinja 2	Työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen
Hallinnoija	Kainuun maakunta -kuntayhtymä
Toiminta-alue	Kainuu
Internet-sivut	http://maakunta.kainuu.fi/kaira_hanke

Hankkeeseen liittyviä opinnäytetöitä:

Niskanen, Taina & Seppänen, Seija. 2009. Palkkatuella työelämään. Raken-
netyöttömien työllistymiskokemuksia – tutkimus Kaira -projektille. Iisalmi: Sa-
vonian ammattikorkeakoulu

Ahola-Anttonen, Päivi. 2012. Voimaantumisen tekijöitä kuntouttavassa työtoi-
minnassa. Pro gradu-tutkielma. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto.

Hankkeessa työskennelleet vuosina 2008–2012

Projektipäälliköt:

Päivi Ahola-Anttonen Jaana Huovinen

Projektisihteerit:

Kaisu Möttönen

Outi Komulainen

Virpi Kilpeläinen

Projektikoordinaattorit:

Maarit Nurmi

Anne Huotari

Elsa Kilpeläinen

Riitta Kaskela

Mervi Summanen

**KAINUUN MAAKUNTA
–KUNTAYHTYMÄ
JULKAISULUETTELO**

Sarja A: virallisesti hyväksytyt julkaisut
Sarja B: selvitykset ja tutkimukset
Sarja C: hallinnolliset asiakirjat
Sarja D: monistesarja

=====

Sarja A

- A:1 Uusiutuva Kainuu
Kainuun maakuntasuunnitelma
2025 (2005)
- A:2 Kainuun maakuntaohjelman toteut-
tamis-
suunnitelma eli TOTSU 2006 –
2007 (2005)
- A:3 Kainuun maakuntaohjelma 2006 –
2010 (2006)
- A:4 Kainuun maakuntakaava 2020
Kaavaselostus 2006 (2006)
- A:5 Kainuun viestintäsuunnitelma
2006–2008 (2006)
- A:6 Kainuun kansalaisvaikutta-
misen ohjelma 2006 – 2012 (2007)
- A:7 Kainuun maakuntaohjelman toteut-
tamis- suunnitelma eli TOTSU
2008 - 2009 (2007)
- A:8 Kainuun maakuntaohjelman
toteuttamissuunnitelma eli TOTSU
2009 - 2010 (2008)
- A:9 Kainuun maakuntaohjelman
toteuttamissuunnitelma eli TOTSU
2010–2011 (2009)
- A:10 Kainuun maakuntakaava 2020
(2009)

- A:11 Kainuun maakuntaohjelma 2009-
2014 (2010)
- A:12 Kainuun maakuntaohjelman
toteuttamissuunnitelma eli
TOTSU 2011 - 2012 (2010)
- A:13 Kainuun maakuntaohjelman
toteuttamissuunnitelma eli
TOTSU 2012-2013 (2011)
- A:14 Kainuun 1. vaihemaakuntakaava,
Kaavaselostus (2012)

Sarja B

- B:1 Kainuun Venäjä- liiketoi-
minnan Strategia 2005–2012
(2006)
- B:2 Sosiaalihuollon teknologian
kehittäminen Kainuussa – hanke
1.4.2005 – 31.3.2007.
Sähköisten asiointipalveluiden
kehittäminen sosiaali- ja tervey-
denhuollossa
Selvitysraportti 2007 (2007)
- B:3 Sosiaalihuollon teknologian
kehittäminen Kainuussa -hanke
1.4.2005 – 31.3.2007
Mielipidekysely sähköisten asi-
ointipalveluiden kehittämisestä
sosiaali- ja terveydenhuollossa.
Tulosraportti 2006 (2007)
- B:4 Ikäihmisten palveluohjaus Kai-
nuussa – hanke 1.8.2004 –
31.12.2006
Palveluohjaus – Tienviitta kai-
nuulaiselle ikäihmiselle
Loppuraportti (2006)
- B:5 Kainuun tietoyhteiskunta strate-
gia 2007 – 2012 (2007)

B:6	Kainuun maakunnallisesti merkittävät muinaisjäännökset (2007)	B:16	Kainuun runkoliikennesuunnitelma 2009–2012 (2009)
B:7	Luontomatkailun kehittäminen maakuntakaavoituksessa (2007)	B:17	Kainuun 1.vaihemaa-kuntakaava Valmisteluvaiheen eri vaihtoehtojen vaikutusten arviointi (2009)
B:8	Barents Link Corridor (2007)	B:18	Kansalaispalautetta sosiaali- ja terveyspalveluiden toimivuudesta Kainuussa vuonna 2009
B:9	Pohjoinen liikennekäytävä - северный транспортный коридор (2007)	B:19	Kainuun 1.vaihemaa-kuntakaava Lähtökohdat ja tavoitteet (2009)
B:10	Kainuun luontomatkailun teema-ohjelma (2007)	B:20	Vienan reitti Esiselvityshanke 2007–2008 (2009)
B:11	Kenen kyydissä? Selvitys Kainuun sosiaali- ja terveystoimen henkilökuljetuksista (2006)	B:20	Беломорский маршрут Предварительный исследовательский проект 2007–2008 гг. Федерация муниципалитетов региона Кайнуу (2009)
B:12	Jouni Ponnikas, Verna Mustonen, Sirpa Korhonen, Andra Aldea-Partanen & Nikolai Veresov: Maahanmuuttajat osana kainuulaista yhteiskuntaa – Ulkomaa-laisväestön työelämävalmiudet ja koulutustarpeet (2007)	B:21	Osaamista ja innovaatioita yritysten ja julkisen sektorin yhteistyöllä Tutkimus Kainuun innovaatiotoiminnan alueellisesta vaikuttavuudesta seurantajaksolla 1995–2007 (2010)
B:13	Vartiuksen kansainvälisen raja-aseman kehittämissuunnitelma (2008)	B:22	Sisäinen arviointi rahoitetuista hankkeista EAKR:llä, ESR:llä, Kainuun kehittämisrahalla tai kuntayhtymän budjettivaroilla rahoitetut vuonna 2009 käynnissä olleet hankkeet
B:14	Kainuun väestöennuste v. 2025 (2008)	B:23	Kainuun viestintästrategia
B:15	Barents Link Kansainvälisen raideliikenteen markkinointi- ja kehittämiskonsepti Vartius-Kotshkoma 2009 (2009)	B:24	Mielellään Kainuussa kaiken ikää Kainuun mielenterveys- ja päihdestrategia 2011–2016
B:15	Баренц-Линк Концепция маркетинга и развития международного железнодорожного сообщения ВАРТИУС – КОЧКОМА 2009 (2009)	B:25	Kainuun 1. vaihemaa-kuntakaava Vuosangan harjoitusalueen ar-

	keologinen inventointi (Kainuun museo 2010)	C:9	Vuosikertomus 2008 (2009)
B:26	Kainuun ilmastostrategia 2020	C:10	Talousarvio 2010 ja taloussuunnitelma 2010–2013 (2009)
B:27	Kainuun puolesta. Kainuun maakuntaliiton, Kainuun seutukaavaliiton ja Kainuun maakunta -kuntayhtymän 60-vuotishistoria	C:11	Vuosikertomus 2009
		C:12	Talousarvio 2011 ja taloussuunnitelma 2011–2014 (2010)
B:28	län iloinen Kainuu 2030. Kainuun ikääntymispoliittinen strategia	C:13	Vuosikertomus 2010
		C:14	Talousarvio 2012 ja taloussuunnitelma 2012–2015 (2011)
B:29	KYTKE-hanke 1.3.2010–31.10.2012 Asiakkaan ja kodin kytkeminen sosiaali- ja terveydenhuollon saumattomaan hoito- ja palveluketjuun Kainuun osahanke Loppuraportti	C:15	Kainuun edunvalvonnan hanke-luettelo 2012
		C:16	Vuosikertomus 2011
B:30	Rautaisia ammattilaisia perusterveydenhuoltoon (RAMPE) 1.4.2010–31.10.2012 Kainuun osahanke Loppuraportti		

Sarja C

C:1	Talousarvio 2006 ja taloussuunnitelma 2006 – 2009 (2005)
C:2	Vuosikertomus 2005 (2006)
C:3	Kainuun maakuntaohjelman toteuttamis-suunnitelma eli TOTSU 2007–2008 (2006)
C:4	Talousarvio 2007 ja taloussuunnitelma 2007 – 2010 (2006)
C:5	Vuosikertomus 2006 (2007)
C:6	Vuosikertomus 2007 (2008)
C:7	Talousarvio 2008 ja taloussuunnitelma 2008–2011 (2008)
C:8	Talousarvio 2009 ja taloussuunnitelma 2009–2012 (2008)

Sarja D

D:1	Kainuun tulevaisuudenkuvat v. 2025 (2006)
D:2	Tietotekniikan osaamiskartoitus-kyselyn tulosraportti 1. Kainuun vanhus- ja perhepalveluhenkilöstö (2007)
D:3	Prosessien mallinnus Kainuun sosiaalihuollossa 2005 – 2006 (2007)
D:4	Sosiaalihuollon teknologian kehittäminen Kainuussa – hanke. Loppuraportti 2007. (2007)
D:5	Lähiruokaa Kainuusta 2007. Kainuulaisten elintarvikeyrittäjien tuoteluettelo, 3 painos. (2007)
D:6	Kainuussa asuvien maahanmuuttajien koulutus ja työllistyminen (2007)
D:7	Hoitotyö Kainuussa (2007)

D:8	Hoitotyön arvokirja (2007)	D:17	Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden itäsuomalainen polku -hanke Loppuraportti (2008)
D:9	Esiselvityshanke Kainuun rakenteellisen työttömyyden vähentämiseksi Loppuraportti (2007)	D:18	Mielenterveystyöntekijöiden osaamisen kehittyminen ja työrasituksen lieventyminen -hanke Loppuraportti (2008)
D:10	Teknologialla muutosta kotihoidon toimintaprosesseihin. TeKo-hankkeen loppuraportti 1.1.2006 – 31.12.2007. (2007)	D:19	Luonto on Kainuun vahvuus Kainuun maakuntakuvatutkimus 2008 (2008)
D:11	TeKo-hanke Toimintaympäristön ja tiedonkulun kuvaus 1.12.2005 – 10.5.2006 Sotkamon kotihoidossa. Kartoitusta ennen mobiililaitteen käyttöönottoa (2007).	D:20	eAsiointi Kainuussa - hanke Loppuraportti (2008)
D:12	Kainuulainen työkuunto -projekti Loppuraportti (2008)	D:21	Yhteenvetoraportti Kysely vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaille vuonna 2007 (2008)
D:13	Hoitotyön ydintiedot sähköisessä potilaskertomusjärjestelmässä -kehittämisprojekti Kainuussa vuosina 2006-2007 Loppuraportti (2008)	D:22	Vammaispalvelujen saatavuuden ja erityisosaamisen parantaminen Kainuussa 2006–2008 (2008) Loppuraportti
D:14	Hoitotyön osaamisen johtaminen Kainuussa -projekti Loppuraportti (2008)	D:23	Haavahoidon kehittäminen Kainuussa -hanke Loppuraportti (2008)
D:15	VARTU – varhain tukemalla turvallinen lapsuus, toimintamalli perhetyöhön hankkeen loppuraportti	D:24	Sosiaalityön henkilöstön tehtävä-rakenteen ja työolojen kehittäminen Kainuussa 2006–2008 –hanke Loppuraportti (2008)
D:15	Omaishoidontuen kehittäminen Kainuussa -hanke Loppuraportti 2008	D:25	Perhekeskukset Kainuuseen -hanke Loppuraportti (2008)
D:16	Mielenterveyspalveluiden ja riippuvuuksien hoitopalveluiden maakunnallinen malli -hanke Loppuraportti 2008	D:26	Kainuun päihdetyön koordinointi -hanke Loppuraportti (2009)
		D:27	Sosioekonomiset terveyserot ja niiden kaventaminen Kainuussa -hanke vuosina 2006–2008 Loppuraportti (2009)

D:28	Sosiaalialan kehittämisyksikkö Kainuuseen hanke Loppuraportti (2009)	31.12.2010. Hankkeen loppuraportti
D:29	Tartuntatautien torjuntatyön ja pandemiaan varautumisen tehostaminen Kainuun maakunta -kuntayhtymässä Jatkohanke 11/2008 – 12/2009 Loppuraportti	D:39 Pakaste – Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveystalot – kehittämisrakenne ja toimintamalli - Kainuun osahankkeen loppuraportti
D:30	Laadukas perhehoito Kainuussa -hanke Loppuraportti (2010)	D:40 Aikuissosiaalityön kehittäminen Kainuussa 2010
D:31	Perhehoidon toimintaohje (2010)	D:41 Yhteistyömallin kehittäminen suun terveydenhuollossa ja ikäihmisten suun terveyden edistäminen Kainuussa
D:32	Hyvien työyhteisöjen Kainuu -hankkeen arviointiraportti (2010)	D:42 Perusterveydenhuollon kehittäminen Kainuussa – Raporttikooste 2010
D:33	Hyvien työyhteisöjen Kainuu – Työyhteisöjen kehittämis- ja muutostuki Kainuun hallintokokeilussa ja Kainuun kunnissa 2005–2009 TYKES – hankkeen loppuraportti (2010)	D:43 Terveystyömalli sosiaalityön viitekehityksessä
D:34	PÄRE -päihdehoitopalvelua nuorille -hankkeen loppuraportti	D:44 Tervein mielin Pohjois-Suomessa 2009–2011 Kainuun osahanke (TMK). Loppuraportti 2011
D:35	Turvallisuussuunnitelma 2010–2012 Kainuun ja kainuulaisten turvallisuuden edistämiseksi. Kainuun maakunta -kuntayhtymä ja Kainuun kunnat (2010)	D:45 Kainuun hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpidekonaisuus. Terveempi Pohjois-Suomi – Kainuun osahanke. Loppuraportti 2011
D:36	Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2009–2013 (2010)	D:46 Pandemian torjunta ja varautumisen tehostaminen 11/2009–10/2011 Loppuraportti 2011
D:37	Kainuulainen asunnottomuus keväällä 2010	D:47 DRG-hankkeen loppuraportti
D:38	Lasten painonhallinta, liikunta ja ravitsemus -hanke 1.1.–	D:48 Hyvät käytännöt kainuulaisten terveyden edistämiseksi

D:49	Kysely Kainuun kansanterveys- hoitajille (RAMPE -hanke) Ra- portti 2011–2012	Loppuraportti
D:50	Terveys ja työ kättä lyö – jos ei lyö, loppuu työ Kokemuksia kainuulaisten työn- hakijoiden terveyden edistämi- sestä Kainuulainen työ- ja terveystun- non toimintamalli -hanke (S10073)	D:51 Tunne perhehoito – vanhusten perhehoidon pilotointi- ja juurrut- tamishankkeen loppuraportti D:52 KAIRA – hanke 2008–2012 D:53 KAIRA – hankkeen lehti- ja blogi- kirjoituksia

KAIRA -hankkeella on haettu vaikuttavuutta Kainuun rakennetyöttömyyden purkamiseen. Hanketta hallinnoi Kainuun maakunta -kuntayhtymä. Hankkeessa on kehitetty mallia alueen työllisyydenhoidolle, työllisyyden edistämiseksi ja yhteistyölle. Hanke on keskittynyt työllisyydenhoidon rakenteisiin ja toimijoiden välisen yhteistyön kehittämiseen. Asiakastyössä on ennen kaikkea kyse aidosta kohtaamisesta. Ilman aitoa kohtaamista ei synny aitoa yhteistyötä myöskään toimijoiden välille.

Tässä julkaisussa on kuvattu KAIRA -hankkeen toimintaa pääpiirteissään hankkeen toimintakaudella 2008–2012. Julkaisulla halutaan tehdä näkyväksi hankkeen aikaansaannoksia, monien ihmisten vuosien aikana hankkeelle antamaa työpanosta sekä laajaa yhteistyöverkostoa, joka Kainuussa työllisyysasioiden parissa työtään tekee.

